

ARBEIDSMARKTBAROMETER
PRIMAIR ONDERWIJS 2007-2008

Vacatures in het schooljaar 2007-2008

- eindrapport -

drs. H. van Leenen
dr. M.C. Paulussen-Hoogeboom
drs. F.E.M. Berndsen
drs. C.T.A. van Bergen

Amsterdam, oktober 2008
RegioPlan publicatienr. 1636

RegioPlan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: 020 – 531 531 5
Fax: 020 – 626 519 9

Onderzoek uitgevoerd door RegioPlan Beleids-
onderzoek B.V. in opdracht van het ministerie
van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

VOORWOORD

Het schooljaar 2007-2008 stond in het teken van de nieuwe beleidsmaatregelen die werden afgesproken om de toekomstige problemen op de onderwijsarbeidsmarkt tegen te gaan. Begin 2008 verscheen het Actieplan Leerkracht van Nederland als het antwoord van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op de verwachte personeelstekorten in het onderwijs. Het lerarenberoep aantrekkelijker maken en de concurrentiepositie van het onderwijs versterken op de arbeidsmarkt, dat is de inzet van het actieplan. De aangekondigde beleidsmaatregelen zijn erop gericht om goede nieuwe docenten aan te trekken en zittende docenten te behouden. Het uiteindelijke doel: het bestrijden van het lerarentekort en het garanderen van de onderwijskwaliteit.

Een goede monitoring is noodzakelijk om de ontwikkelingen op de onderwijsarbeidsmarkt in kaart te brengen, maar vooral ook om inzicht te verkrijgen in de doeltreffendheid van de ingezette maatregelen, zodat er indien nodig met gerichte beleidsaanpassingen wordt ingespeeld op ontstane personeelstekorten. De Arbeidsmarktbarometer Onderwijs levert daarvoor belangrijke informatie. De afgelopen jaren werd dat onderzoek, in opdracht van het ministerie van OCW, uitgevoerd door RegioPlan Beleidsonderzoek. Het nu voorliggende rapport gaat in op de resultaten voor het primair onderwijs en beschrijft de vacatureontwikkelingen voor directiepersoneel, onderwijzend en ondersteunend personeel in het schooljaar 2007-2008.

We danken hierbij alle respondenten van scholen en besturen in het primair onderwijs die in het schooljaar 2007-2008 en in de daaraan voorafgaande jaren hun welwillende medewerking aan het onderzoek hebben verleend. Daarnaast bedanken we de betrokken medewerkers van de directie Leraren en van de directie PO van het ministerie van OCW voor de begeleiding van het onderzoek.

Drs. C.T.A. van Bergen (projectleider)

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	I
1 Inleiding	1
1.1 Achtergrond	1
1.2 Onderzoeksvragen	2
1.3 Onderzoeksopzet en dataverzameling	3
1.4 Leeswijzer	5
2 Vacatures voor directiepersoneel	7
2.1 Vacatures in het schooljaar 2007-2008	7
2.2 Vacatureontwikkeling	8
2.3 Kenmerken van ontstane vacatures	10
2.4 Wijze van vervulling	11
2.5 Knelpunten bij de vervulling van directievacatures	13
3 Vacatures voor leraren	15
3.1 Vacatures in het schooljaar 2007-2008	15
3.2 Vacatureontwikkeling	16
3.3 Verschillen tussen scholen	18
3.4 Aantal maanden dat onvervulde vacatures openstaan	24
3.5 Moeilijk vervulbare vacatures	25
4 Vacatures voor ondersteunend personeel	27
4.1 Vacatures in het schooljaar 2007-2008	27
4.2 Vacatureontwikkeling	28
4.3 Verschillen tussen scholen	30
4.4 Aantal maanden dat onvervulde vacatures openstaan	31
4.5 Moeilijk vervulbare vacatures	32
Literatuur	33
Bijlagen	35
Bijlage 1 Verschil met vacaturemeting van het CBS	37
Bijlage 2 Respons en representativiteit	39
Bijlage 3 Populatieschattingen	43
Bijlage 4 Formatiegegevens	47
Bijlage 5 Tabellen bij hoofdstuk 2	49
Bijlage 6 Tabellen bij hoofdstuk 3	51
Bijlage 7 Tabellen bij hoofdstuk 4	59
Bijlage 8 Regio-indeling van RBA-gebieden	61
Bijlage 9 GSB-gemeenten	63
Bijlagen 10 Afkortingen	65
Bijlagen 11 Definities van de belangrijkste begrippen	67

SAMENVATTING

RegioPlan heeft in het schooljaar 2007-2008 in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) de Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs uitgevoerd. In dit monitoronderzoek wordt de ontwikkeling gemeten van het aantal vacatures in het primair onderwijs voor directiepersoneel, leraren en ondersteunend personeel.

Ieder kwartaal zijn 1200 tot 1400 scholen en 300 besturen in het primair onderwijs benaderd met een aparte vragenlijst. Hierin is gevraagd naar het aantal ontstane, vervulde en openstaande vacatures voor leraren, ondersteunend personeel en directiepersoneel. Bij de scholen zijn in het derde kwartaal, de start van het schooljaar, extra vragen gesteld over onder andere de achtergrondkenmerken van de ontstane vacatures. Bij de vragenlijst voor het directiepersoneel is dit elk kwartaal gedaan.

In deze rapportage worden de jaarcijfers gepresenteerd voor vacatures voor directiepersoneel, leraren en ondersteunend personeel in het primair onderwijs over het schooljaar 2007-2008. De resultaten worden ook gepresenteerd op de website www.onderwijsarbeidsmarktbarometer.nl.¹

Directiepersoneel

Het aantal ontstane en vervulde directievacatures is in het schooljaar 2007-2008, na enkele jaren van stabiliteit, weer gestegen. Het aantal openstaande vacatures steeg al eerder en stijgt dit jaar opnieuw.

In het schooljaar 2007-2008 zijn 887 voltijdvacatures ontstaan. Dit komt overeen met 8,3 procent van de totale werkgelegenheid voor directiepersoneel (vacature-intensiteit). Bij driekwart van de vacatures werd geworven voor een directeur, in de rest van de gevallen voor een adjunct-directeur of een bovenschools directeur. Directievacatures ontstaan vooral door vrijwillig vertrek naar een betrekking binnen het onderwijs en door natuurlijk verloop.

Er zijn 823 voltijdvacatures vervuld, wat neerkomt op 7,7 procent van de werkgelegenheid. Gemiddeld solliciteerden ongeveer acht kandidaten op een directievacature. Het aantal aangestelde directieleden dat afkomstig is van buiten het onderwijs neemt in de loop der jaren steeds meer af. Het aantal aangestelde directieleden dat daarvoor werkzaam was als leerkracht neemt toe tot ongeveer de helft van de vacatures. De andere helft vervulde reeds een directiefunctie.

Er stonden gemiddeld aan de eind van het kwartaal nog 190 vacatures open (vacature-intensiteit 1,8%). Bijna de helft daarvan (40%) had al langer dan een

¹ Op de website wordt ook de mogelijkheid geboden om zelf tabellen en grafieken van de belangrijkste resultaten samen te stellen.

kwartaal moeten zijn vervuld. Bijna 80 procent van de openstaande vacatures was naar het oordeel van de respondenten moeilijk te vervullen.

Leraren

In het schooljaar 2006-2007 was na lange tijd weer een toename van de ontstane, vervulde en openstaande vacatures waar te nemen. Het aantal ontstane en vervulde vacatures is dit jaar weer ongeveer gelijk aan dat van vorig jaar. Het aantal openstaande vacatures stijgt in 2007-2008 opnieuw, zij het licht.

Er zijn 7123 voltijdvacatures voor leraren ontstaan dit jaar, wat neerkomt op 6,6 procent van de totale werkgelegenheid. Bijna negentig procent van de vacatures had betrekking op de functie van groepsleerkracht. Het grootste deel van de vacatures ontstond in het derde kwartaal bij de start van het nieuwe schooljaar. In de expertisecentra zijn relatief meer vacatures ontstaan dan op scholen voor basisonderwijs of speciaal basisonderwijs. Verder zijn op scholen in de regio Oost de meeste vacatures ontstaan. In totaal zijn er 6847 vacatures vervuld, dat komt overeen met 6,4 procent van de totale werkgelegenheid. In de weinig stedelijke gebieden was het percentage vervulde vacatures het hoogst.

Gemiddeld stond 0,4 procent van de werkgelegenheid voor leraren aan het eind van een kwartaal nog open (407 voltijdvacatures). Bij de expertisecentra stonden relatief meer vacatures open dan op scholen voor basisonderwijs of speciaal basisonderwijs. In de regio West en de zeer stedelijke gebieden staan de meeste vacatures open. De openstaande vacature-intensiteit is in de vier grote steden het hoogst. Vooral Amsterdam heeft een opvallend hoge vacature-intensiteit van 1,4 procent.

Ongeveer 20 procent van de vacatures had al langer dan twee maanden moeten zijn vervuld. Net als vorig jaar werd ongeveer twee derde van de openstaande vacatures als moeilijk vervulbaar beschouwd.

Ondersteunend personeel

Net als bij de leraren is in het schooljaar 2006-2007 een stijging ingezet van het aantal ontstane, vervulde en openstaande vacatures. Dit jaar zijn deze aantallen ongeveer gelijk aan die van vorig jaar.

In dit schooljaar zijn 1300 voltijdvacatures voor ondersteunend personeel ontstaan. De ontstane vacature-intensiteit komt neer op 6,5 procent van de totale werkgelegenheid voor ondersteunend personeel. Iets meer dan de helft van de ontstane vacatures had betrekking op de functie van onderwijs-, klassen- en lesassistent. Er zijn 1266 voltijdvacatures vervuld, wat neerkomt op een vervulde vacature-intensiteit van 6,0 procent.

Gemiddeld stond aan het eind van een kwartaal nog 0,6 procent van de werkgelegenheid voor ondersteunend personeel open (115 voltijdvacatures). Ruim een kwart van de openstaande vacatures stond al meer dan een kwartaal

open. Ongeveer de helft van de openstaande vacatures werd gezien als moeilijk te vervullen.

Vergelijking tussen de personeelscategorieën

Een vergelijking van de vacature-intensiteiten van directiepersoneel, leraren en ondersteunend personeel over het schooljaar 2007-2008 maakt duidelijk dat het vervullen van vacatures voor directiepersoneel relatief problematisch is. De ontstane, vervulde en openstaande vacature-intensiteiten van leraren en ondersteunend personeel liggen dicht bij elkaar. De vacature-intensiteiten van het directiepersoneel liggen echter hoger dan die van de andere twee groepen.

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

Sinds 2003 was de onderwijsarbeidsmarkt voor leraren in het primair onderwijs redelijk in evenwicht. In het schooljaar 2006-2007 was er voor het eerst weer sprake van meer beweging op de onderwijsarbeidsmarkt en steeg het aantal ontstane, vervulde en openstaande vacatures voor leraren.¹ Het aantal openstaande vacatures steeg in 2007-2008 opnieuw licht. Er is nog geen sprake van grote tekorten,² maar de vraag zal de komende jaren waarschijnlijk verder toenemen door de uitstroom van ouder personeel en een daling van het aantal instromers in de lerarenopleidingen basisonderwijs. Ook voor directiepersoneel is de verwachting dat het tekort verder zal oplopen, zelfs wanneer er de komende jaren meer leraren zullen doorstromen naar directiefuncties.³ Dit jaar gaf al een lichte stijging van het aantal ontstane, vervulde en openstaande vacatures voor directeuren te zien.

Met het actieplan LeerKracht van Nederland heeft het kabinet plannen opgesteld om het lerarentekort aan te pakken en de kwaliteit en de positie van leraren te versterken.⁴ De maatregelen zijn gericht op drie thema's: een sterker beroep, een professionelere school en een betere beloning. Het blijft voor het ministerie van belang om de arbeidsmarkt in het onderwijs nauwlettend te volgen. Op die manier kan ze inspelen op toekomstige knelpunten en tegelijkertijd het gevoerde beleid evalueren.

Sinds het schooljaar 2001-2002 worden gegevens over vacatures voor directiepersoneel, leraren en ondersteunend personeel per kwartaal verzameld. Ieder kwartaal meten we voor deze drie functiegroepen het aantal ontstane, vervulde en openstaande vacatures. In deze rapportage presenteren we de cijfers voor het schooljaar 2007-2008, waarbij we per functiegroep ingaan op de ontwikkeling van het aantal vacatures in de afgelopen jaren.

Naast de reguliere rapportages van de Arbeidsmarktbarometer kunnen de resultaten sinds september 2005 ook op internet worden geraadpleegd. Via de website www.onderwijsarbeidsmarktbarometer.nl is het mogelijk om tabellen samen te stellen met vacaturecijfers van de afgelopen jaren. De cijfers kunnen

¹ Feenstra en Van Bergen (2007).

² Het ministerie van Onderwijs geeft in de nota Werken in het onderwijs 2008 aan dat de kritische grens van het lerarentekort ligt bij een openstaande vacature-intensiteit van één procent van de totale werkgelegenheid. Wanneer een op de honderd lerarenbanen (of meer) vacant is, vormt het aantal openstaande vacatures een belemmering voor goed onderwijs. Ministerie van OCW (2007a).

³ Ministerie van OCW (2007a).

⁴ Ministerie van OCW (2007b).

per schooljaar of per kwartaal worden weergegeven en voor leraren in het primair onderwijs kunnen de cijfers worden uitgesplitst naar achtergrondkenmerken zoals schooltype, regio en de mate van verstedelijking.

1.2 Onderzoeksvragen

Voor de Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2007-2008 zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- 1 Hoe groot is de vacaturevoorraad (voor reguliere en vervangingsvacatures) die op scholen voor primair onderwijs gedurende het jaar ontstaat, onderverdeeld naar functie (directie, onderwijsgevend personeel, onderwijs-ondersteunend personeel, organisatie- en beheerspersoneel)?
- 2 Hoe groot is de vacaturevoorraad (voor reguliere en vervangingsvacatures) die op scholen voor primair onderwijs gedurende het jaar wordt vervuld, onderverdeeld naar functie?
- 3 Hoe groot is de openstaande vacaturevoorraad (voor reguliere en vervangingsvacatures) op scholen voor primair onderwijs gedurende het jaar, onderverdeeld naar functie?
- 4 Worden de openstaande vacatures gedurende het jaar als moeilijk vervulbaar beschouwd en hoe lang staan deze vacatures open?
- 5 Doen zich regionale of sectorale verschillen voor als het gaat om ontstane, vervulde en openstaande vacatures en ervaren problemen?
- 6 Zijn er verschillen tussen scholen gevestigd in de grote steden en de minder verstedelijkte gebieden, en tussen scholen met verschillende leerlingenpopulaties (percentage cumi-leerlingen)?
- 7 Doen zich verschillen voor naar functie als het gaat om ontstane, vervulde en openstaande vacatures en ervaren problemen?
- 8 Welke ontwikkelingen doen zich voor in de totale vacaturevoorraad en in de vervulde en openstaande vacaturevoorraad?

1.3 Onderzoeksopzet en dataverzameling

Er hebben vier kwartaalmetingen plaatsgevonden die erop gericht waren gegevens te verzamelen over de ontstane, de vervulde en de openstaande vacaturevoorraad. De metingen hebben betrekking op reguliere vacatures en op vervangingsvacatures voor langer dan drie weken. De aandacht richtte zich op vacatures voor directiepersoneel, onderwijzend personeel en ondersteunend personeel.

Vacatures voor onderwijzend en ondersteunend personeel

Voor de Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs verzamelen we onder een steekproef van scholen elk kwartaal stroomgegevens over:

- de vacaturevoorraad voor onderwijzend en ondersteunend personeel die in de voorafgaande periode is ontstaan;
- de vacaturevoorraad die in de voorafgaande periode is vervuld;
- de vacaturevoorraad die aan het einde van de voorafgaande periode nog niet is vervuld en dus nog openstaat.

De gegevens worden verzameld via een schriftelijke vragenlijst, maar scholen hebben ook de mogelijkheid om de vragen op internet in te vullen. In de vragenlijst maken we onderscheid tussen vacatures voor de verschillende onderwijzende functies en de verschillende ondersteunende functies. In het derde kwartaal van het kalenderjaar verzamelen we behalve deze stroomgegevens bovendien een aantal verdiepingsgegevens dat inzicht moet geven in hoe de vacatures ontstaan, de manier waarop ze worden vervuld en de knelpunten die zich voordoen bij de vervulling.⁵ Over de cijfers van het derde kwartaal van 2007 is al eerder apart verslag gedaan, waarbij zowel stroomgegevens als verdiepingsgegevens zijn gepresenteerd.⁶

Steekproef en respons

Voor elk van de vier kwartalen is een gestratificeerde steekproef getrokken uit de totale populatie van scholen voor primair onderwijs. In totaal benaderden we voor het verzamelen van de stroomgegevens 5194 scholen. Hiervan hebben 2242 scholen (2051 bo, 98 sbo en 93 wec) deelgenomen aan de vacaturemeting over leraren en ondersteunend personeel. Het responspercentage over het gehele schooljaar is 43 procent.⁷ Ieder kwartaal zijn ook kwartaalcijfers berekend, waarover apart aan de opdrachtgever is gerapporteerd. De kwartaalcijfers zijn te raadplegen op: www.onderwijsarbeidsmarktbarometer.nl.

⁵ In het derde kwartaal wordt de vragenlijst alleen schriftelijk afgenomen. In dit kwartaal is het niet mogelijk de vragenlijst op internet in te vullen.

⁶ Van Leenen, H., W. Feenstra, F.E.M. Berndsen en C.T.A. van Bergen (2007).

⁷ In bijlage 2 is de (representativiteit van de) respons per kwartaal beschreven.

Vacatures voor directiepersoneel

De gegevens over vacatures voor directiepersoneel zijn verzameld op bestuursniveau. De vragenlijst voor directiepersoneel komt in grote lijnen overeen met de vragenlijst voor leraren en ondersteunend personeel. Het verschil tussen beide metingen is dat voor directiepersoneel ieder kwartaal verdiepingsvragen worden opgenomen in de vragenlijst.⁸ Daardoor is over het hele schooljaar bekend hoe directievacatures zijn ontstaan, of ze zijn vervuld en hoe ze zijn vervuld.

Steekproef en respons

Elk kwartaal is een representatieve steekproef getrokken uit de totale populatie van besturen voor primair onderwijs. In totaal zijn er in het schooljaar 2007-2008 1184 besturen benaderd (zo'n 300 per kwartaal) met een vragenlijst over vacatures voor directiepersoneel. Hiervan hebben 597 besturen aan het onderzoek meegewerkt. Het responspercentage komt hiermee op 50 procent.

Samenstelling van de jaarcijfers

Op basis van de kwartaalgegevens zijn populatieschattingen gemaakt van de vacaturevoorraad voor het gehele schooljaar. Geschat is hoeveel vacatures *in totaal* zijn ontstaan, vervuld, vervallen en hoeveel er *gemiddeld* openstonden. Het aantal openstaande vacatures is een *momentopname* aan het einde van elk kwartaal. Daarom wordt een jaargemiddelde berekend. Dit betekent dat het cijfer voor openstaande vacatures niet zonder meer te relateren is aan de cijfers voor ontstane, vervulde en vervallen vacatures, omdat het in die gevallen niet gaat om een gemiddelde, maar om het totaal over het schooljaar.

Voor alle populatieschattingen geldt dat er 95 procent betrouwbaarheidsintervallen zijn berekend; de onder- en bovengrenzen vermelden we in bijlage 3. Naast de populatieschattingen zijn ook vacature-intensiteiten berekend. De vacature-intensiteit is het aantal voltijdvacatures als percentage van de totale werkgelegenheid. Waar mogelijk zijn uitsplitsingen gemaakt naar achtergrondkenmerken zoals regio, de mate van stedelijkheid en leerlingenpopulatie. Voor vacatures die aan het einde van een kwartaal openstonden, is berekend hoe lang ze openstonden en in hoeverre ze als moeilijk vervulbaar werden gezien.

Bij de analyse van de jaarcijfers is een weging toegepast voor het aantal cases (ongelijke aantallen) van de afzonderlijke kwartaalmetingen, zodat elk kwartaal bij de berekening van de jaarcijfers hetzelfde gewicht heeft gekregen.

⁸ Om een te grote onderzoeksbelasting onder scholen te voorkomen, zijn voor leraren en ondersteunend personeel alleen in de uitgebreide meting in het derde kwartaal (bij de start van het schooljaar) verdiepingsvragen opgenomen.

Deze weging is gecombineerd met reeds toegepaste wegingen in het kwartaal.⁹

Correctie van stroomgegevens

In de vragenlijsten is gevraagd naar gegevens over het aantal ontstane, vervulde, vervallen en openstaande vacatures. In principe zouden deze gegevens moeten aansluiten bij het aantal openstaande vacatures van de periode ervoor. De vacatures die in een meetperiode ervoor openstonden zijn immers óf vervuld, óf vervallen óf staan nog steeds open. De openstaande vacatures moeten dus in feite terugkomen in de nieuwe meetperiode.¹⁰ Echter, doordat we schattingen maken op basis van steekproefgegevens, sluiten de aantallen van opeenvolgende schooljaren niet naadloos op elkaar aan. Daarom is er voor gekozen om, in navolging van het vacatureonderzoek van het CBS, een correctie toe te passen. Dit houdt in dat eerst het verschil wordt berekend tussen de openstaande vacatures aan het eind van het schooljaar voorafgaand aan het meetjaar en de openstaande vacatures aan het begin van het meetjaar. Dit verschil wordt vervolgens gelijk verdeeld over het aantal ontstane en vervulde vacatures van het meetjaar. De ontstane en vervulde vacature-intensiteit is eveneens naar rato aangepast.

1.4 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken (hoofdstuk 2, 3 en 4) bespreken we de resultaten van het onderzoek per type personeel. In ieder hoofdstuk presenteren we de populatieschattingen van:

- het totale aantal ontstane vacatures;
- het totale aantal vervulde vacatures;
- het totale aantal vervallen vacatures;
- het gemiddeld aantal openstaande vacatures.

Om inzicht te krijgen in de relatieve omvang van de vacatures, zetten we het totale aantal vacatures per personeelstype af tegen de totale werkgelegenheid. Met behulp van deze vacature-intensiteiten kunnen we de vacature-problematiek in verschillende schooljaren met elkaar vergelijken. Daarnaast gebruiken we de vacature-intensiteiten om verschillen naar achtergrondkenmerken (zoals regio en de leerlingenpopulatie) vast te stellen. Als er binnen het schooljaar significante verschillen zijn gemeten bij de achtergrondkenmerken, is dit vermeld bij de betreffende tabel. Voor leraren zijn de

⁹ De wegingen binnen de kwartalen waren nodig om de verhoudingen van de scholen in de respons in overeenstemming te brengen met de verhoudingen binnen de gehele populatie van scholen (hierbij is onder andere gekeken naar verhoudingen in schooltype, regio en schoolgrootte). In bijlage 2 is de respons per kwartaal beschreven en is er per kwartaal aangegeven voor welke afwijkingen in de respons ten opzichte van de populatie is gewogen.

¹⁰ Het saldo van het aantal openstaande vacatures van het jaar ervoor plus de ontstane vacatures minus de vervulde, vervallen en openstaande vacatures, moet gelijk zijn aan nul.

uitgesplitste vacature-intensiteiten rechtstreeks vergeleken met het vorige schooljaar. Als de intensiteiten uitgesplitst naar achtergrondkenmerken significant verschillen van vorig jaar, is dit in de tekst vermeld. Aan het eind van ieder hoofdstuk is vermeld of de vacatures moeilijk vervulbaar waren en wanneer ze hadden moeten zijn vervuld.

We beginnen in hoofdstuk 2 met de vacatures voor directiepersoneel. Omdat voor directiepersoneel ieder kwartaal een uitgebreide meting is verricht, bespreken we niet alleen de populatieschattingen en de vacature-intensiteiten, maar ook de oorzaken van het ontstaan van een vacature, het aantal kandidaten per vacature en de herkomst van de nieuwe directieleden. Hoofdstuk 3 gaat over de vacatures voor leraren. Als laatste worden in hoofdstuk 4 de vacatures voor ondersteunend personeel besproken.

2 VACATURES VOOR DIRECTIEPERSONEEL

Na enkele jaren van stabiliteit is het aantal ontstane en vervulde directievacatures in het schooljaar 2007-2008 weer gestegen.¹ Het aantal openstaande vacatures stijgt ook, maar dat zette zich al een jaar eerder in. Ruim de helft van de directievacatures ontstaat doordat de zittende directeur vertrekt naar een andere school of andere functie binnen het onderwijs. Gemiddeld reageerden er acht mensen op een directievacature. Dat het moeilijk is om directievacatures te vervullen, blijkt uit het feit dat bijna 40 procent van de openstaande directievacatures op het meetmoment al langer dan drie maanden openstaat. Bijna 80 procent van de openstaande vacatures wordt als moeilijk vervulbaar beschouwd.

2.1 Vacatures in het schooljaar 2007-2008

In elk kwartaal van het schooljaar 2007-2008 zijn vacaturemetingen uitgevoerd voor directiepersoneel in het primair onderwijs. Op grond van deze kwartaalgegevens zijn populatieschattingen gemaakt van het totale aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures en het gemiddeld aantal openstaande vacatures voor directiepersoneel in het hele schooljaar.²

Er zijn in het afgelopen schooljaar 887 voltijdvacatures ontstaan (tabel 2.1). Dit komt overeen met een vacature-intensiteit³ van 8,3 procent van de werkgelegenheid voor directiepersoneel. Er zijn 823 voltijdvacatures vervuld, wat neerkomt op 7,7 procent van de werkgelegenheid. Gemiddeld stonden er nog 190 voltijdvacatures open. De openstaande vacature-intensiteit is 1,8 procent.

Tabel 2.1 Populatieschatting van het aantal directievacatures in het po*

	Aantallen	Fte	Intensiteit
Ontstaan	950	887	8,3%
Vervuld	880	823	7,7%
Vervallen	61	55	0,5%
Openstaand	203	190	1,8%

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is daarentegen een *totaal* over het hele schooljaar, waardoor deze cijfers niet zonder meer te relateren zijn. Zie ook hoofdstuk 1, blz. 4.

¹ Onder directiepersoneel verstaan we directeuren, adjunct-directeuren en bovenschools directeuren.

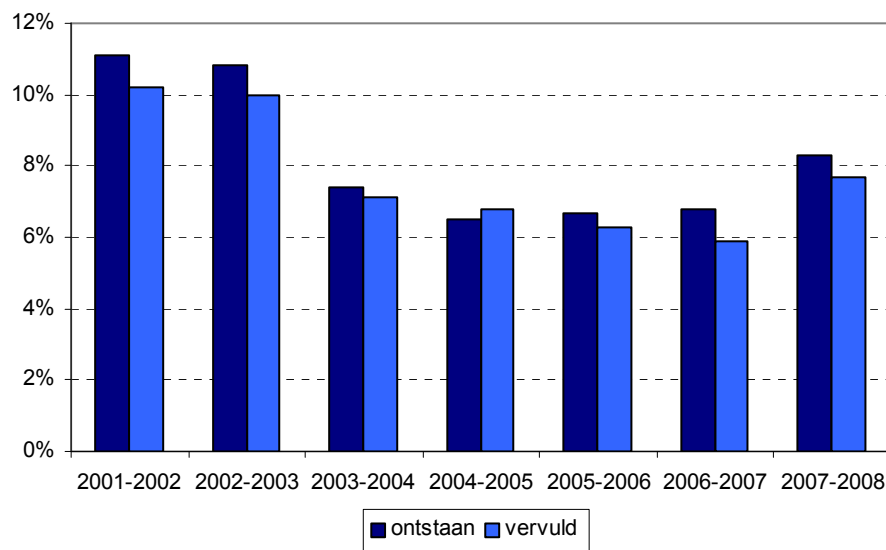
² Het gaat hierbij om schattingen met een onder- en bovengrens. In bijlage 3 worden deze grenzen vermeld.

³ In bijlage 4 staat beschreven op welke wijze de vacature-intensiteiten zijn berekend. Hierbij is gebruikgemaakt van de formatiegegevens van CFI van 1 oktober 2007.

2.2 Vacatureontwikkeling

In figuur 2.1 worden de vacature-intensiteiten van de afgelopen jaren weer-gegeven.⁴ Na een afname van het aantal ontstane en vervulde vacatures voor directiepersoneel in het primair onderwijs in het schooljaar 2003-2004 is het aantal vacatures in de jaren daarna stabiel gebleven. In het huidige schooljaar stijgt het aantal vacatures echter weer.

Figuur 2.1 Ontstane en vervulde vacature-intensiteiten voor directiepersoneel in het po 2001-2002 tot en met 2007-2008*

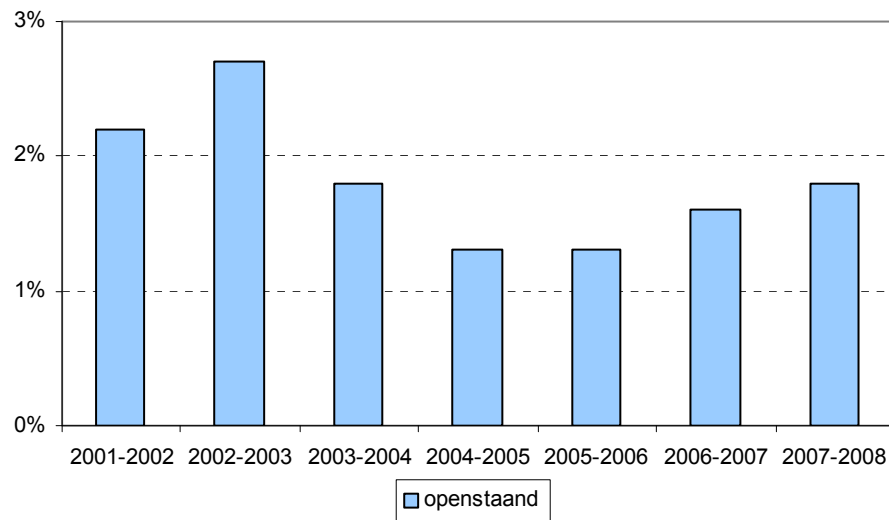

* De verschillen tussen 2007-2008 en 2006-2007 voor de vervulde vacature-intensiteit zijn niet significant voor $p < 0,05$, maar wel voor $p < 0,10$.

Eenzelfde beeld zien we voor de ontwikkeling van het aantal openstaande vacatures voor directiepersoneel (figuur 2.2). Al was hier vorig jaar ook al een stijging van het aantal openstaande vacatures waar te nemen.

⁴ De populatieschattingen en vacature-intensiteiten van voorgaande schooljaren zijn opgenomen in bijlage 5, tabel B5-1.

Figuur 2.2 Openstaande vacature-intensiteiten voor directiepersoneel in het po 2001-2002 tot en met 2007-2008*

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane en vervulde vacatures is daarentegen een *totaal* over het hele schooljaar.

Openstaande vacature-intensiteit per RBA-gebied⁵

Het arbeidsmarktbeleid van het ministerie van OCW richt zich op regionale knelpunten. Daarom presenteren we de openstaande vacature-intensiteit voor directiepersoneel in het primair onderwijs per RBA-gebied (tabel 2.2). Hierbij worden de vier grote steden afzonderlijk bekeken. Omdat de gegevens over een schooljaar te weinig celvulling per gebied opleveren, nemen we de cijfers voor de schooljaren 2006-2007 en 2007-2008 samen. De cijfers geven een indicatie van de situatie. Met name IJssel/Veluwe, Noordoost-Brabant en Flevoland lijken in de afgelopen twee schooljaren een relatief hoge openstaande vacature-intensiteit voor directiepersoneel te hebben.

⁵ Zie bijlage 8 voor de regio-indeling van RBA-gebieden.

Tabel 2.2 Openstaande vacature-intensiteit directiepersoneel po naar RBA én de G4 afzonderlijk*

RBA	2006-2007 en 2007-2008 samen
Groningen	1,3%
Friesland	1,0%
Drenthe	0,6%
IJssel-Vecht/Twente	2,1%
IJssel/Veluwe	3,4%
Arnhem-Oost Gld./Nijm. Rivierenland	1,6%
Flevoland	2,9%
Midden-Nederland**	2,0%
<i>Utrecht</i>	2,0%
<i>Midden-Nederland zonder Utrecht</i>	2,0%
Noord-Holland-Noord	1,1%
Zuidelijk Noord-Holland**	1,7%
<i>Amsterdam</i>	2,2%
<i>Zuid-Noord-Holland zonder Amsterdam</i>	1,4%
Rijnstreek	2,0%
Haaglanden**	1,5%
<i>Den Haag</i>	1,2%
<i>Haaglanden zonder Den Haag</i>	1,7%
Rijnmond**	1,7%
<i>Rotterdam</i>	0,0%
<i>Rijnmond zonder Rotterdam</i>	1,9%
Zeeland	1,4%
Midden- en West-Brabant	1,5%
Noordoost-Brabant	3,0%
Zuidoost-Brabant	1,5%
Limburg	1,0%
Totaal	1,8%

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*.

** Bij het berekenen van de vacature-intensiteiten wordt gedeeld door de totale formatie in een gebied. De cijfers van de subgebieden zijn niet op te tellen tot het cijfer van het bijbehorende RBA-gebied.

2.3 Kenmerken van ontstane vacatures

In de vorige paragraaf presenteerden we populatieschattingen van het aantal vacatures voor directiepersoneel in het primair onderwijs. In deze paragraaf gaan we in op kenmerken van ontstane vacatures, waarbij gebruik wordt gemaakt van steekproefgegevens.

Net als in voorgaande jaren is bij ongeveer driekwart van de vacatures geworven voor een directeur (tabel 2.3). Daarnaast werd in 16 procent van de vacatures gevraagd om een adjunct-directeur werd en 3 procent was voor een bovenschoolse directeur.

Tabel 2.3 Ontstane vacatures naar type functie

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
Adjunct-directeur	17%	26%	16%	16%
Directeur	70%	72%	75%	78%
Bovenschools directeur	11%	2%	9%	3%
Onbekend	2%	-	-	3%
Totaal aantal vacatures (steekproef)	127	100	79	93

Oorzaken van het ontstaan van vacatures

Tabel 2.4 presenteert de oorzaken waardoor vacatures zijn ontstaan. Het aantal ontstane vacatures waarbij een oorzaak is aangegeven, is relatief beperkt, maar de resultaten schetsen een globaal beeld. Het grootste deel van de vacatures ontstaat door vrijwillig vertrek naar een andere school of functie binnen het onderwijs (57%). Dat is wat hoger in vergelijking met de voorgaande jaren. Het aandeel vrijwillig vertrek naar een baan buiten het onderwijs is weer lager dan vorig jaar.

Tabel 2.4 Oorzaken van het ontstaan van directievacatures *

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
<i>Regulier</i>				
Groei	2%	3%	2%	1%
Reorganisatie/fusie	9%	16%	2%	4%
Urenvermindering	1%	0%	0%	0%
Vrijwillig vertrek binnen het onderwijs	43%	41%	39%	57%
Vrijwillig vertrek buiten het onderwijs	4%	4%	17%	6%
Ontslag (onvrijwillig vertrek)	5%	8%	8%	4%
Natuurlijk verloop (fpu, bapo, e.d.)	18%	17%	15%	20%
<i>Vervanging</i>				
Ziekte	6%	2%	2%	3%
Zwangerschapsverlof/ouderschapsverlof	0%	0%	0%	1%
Buitengewoon/opfris-/spaarverlof	0%	0%	0%	0%
Anders	12%	11%	15%	6%
Totaal vacatures (steekproef)	117	97	78	90

* De categorieën 'reorganisatie/fusie' en 'urenvermindering' zijn vanaf het schooljaar 2003-2004 opgenomen in de vragenlijst.

2.4 Wijze van vervulling

Over de vacatures die in hetzelfde kwartaal ook zijn vervuld, is gevraagd wat de herkomst was van het nieuwe directielid (tabel 2.5). Hierbij is van een gering aantal vervulde vacatures de herkomst van de nieuwe directieleden bekend, waardoor de resultaten voorzichtig moeten worden geïnterpreteerd. Net als voorgaande jaren is de verhouding van het aantal directieleden dat al binnen het bestuur werkzaam was en die afkomstig van een ander bestuur

ongeveer fiftyfifty. Het percentage directieleden dat afkomstig is uit een baan van buiten het onderwijs is zeer gering.

Tabel 2.5 Herkomst van de nieuwe directieleden

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
Intern, van het eigen bestuur	55%	53%	54%	45%
Extern, uit het onderwijs	37%	43%	42%	54%
Extern, niet uit het onderwijs	8%	6%	4%	1%
Totaal vacatures (steekproef)	70	60	38	51

Voor nieuwe directieleden die afkomstig zijn uit het onderwijs, hebben we gevraagd of ze voorheen een directiefunctie of onderwijsgevende functie hadden (tabel 2.6). De helft van de nieuw aangestelde directieleden had daarvoor ook een directiefunctie, de andere helft een leraarsfunctie. In vergelijking met vorig jaar ligt het percentage dat hiervoor een leraarsfunctie had wat hoger.

Tabel 2.6 Herkomst van de nieuwe directieleden vanuit het onderwijs naar functie

	Intern, van het eigen bestuur	Extern, uit het onderwijs	Extern, niet uit het onderwijs	Totaal
Voormalige functie:				
Directiefunctie	38%	60%	0%	49%
Leraarsfunctie	62%	40%	0%	49%
Onbekend	0%	0%	100%	2%
Totaal vacatures (steekproef)	21	25	1	47

Zoals we al opmerkten, meten we de herkomst van het nieuwe directielid alleen voor de vacatures die binnen het kwartaal dat ze ontstonden, ook werden vervuld. Van vacatures die eerder zijn ontstaan, is niet bekend door wie ze worden vervuld.

2.5 Knelpunten bij de vervulling van directievacatures

Hieronder gaan we in op drie indicatoren van knelpunten bij de vervulling van directievacatures. De eerste is het gemiddeld aantal kandidaten per vacature. Vervolgens gaan we in op het aantal maanden dat vacatures openstaan en ten slotte bespreken we in welke mate de vacatures moeilijk vervulbaar zijn.

Aanbod van kandidaten

Het gemiddeld aantal kandidaten per vacature is dit jaar ongeveer 8 (tabel 2.7). Voor de functie van adjunct-directeur waren er gemiddeld 9 kandidaten beschikbaar. Dit is behoorlijk meer dan in de voorgaande jaren. Op de functie van directeur solliciteerden ongeveer 8 kandidaten. Gemiddeld reageerde één interne kandidaat op de functie van adjunct-directeur of directeur. Op de enkele functies van bovenschools directeur solliciteerden de afgelopen jaren meer kandidaten. Door het geringe aantal vacatures voor bovenschools directeurs kunnen hier geen al te harde conclusies aan worden verbonden.

Tabel 2.7 Gemiddeld aantal kandidaten per vacature

	2004-2005*	2005-2006*	2006-2007*	2007-2008
Adjunct-directeur	2,9	3,7	1,4	9,0
Directeur	9,1	12,6	9,7	8,1
Bovenschools directeur**	20,4	26,0	27,4	2,0
Totaal	9,3	10,3	8,7	8,2

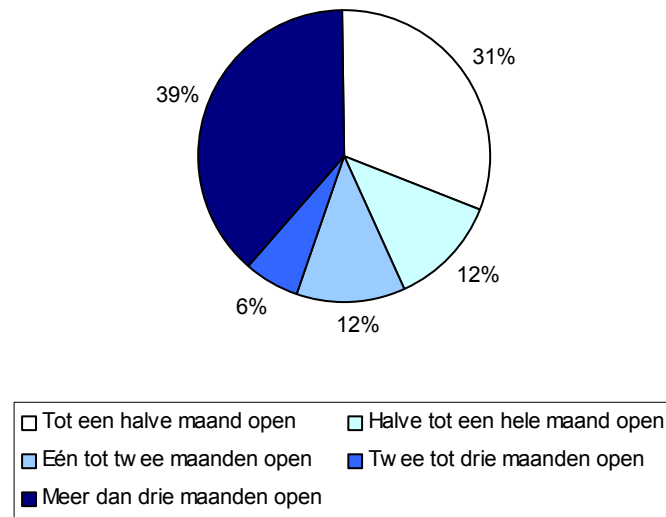
* Er doen zich significante verschillen voor in het gemiddeld aantal kandidaten per vacature naar functie ($p < 0,05$).

** Ieder jaar gaat het om een zeer beperkt aantal vacatures voor bovenschools directeur, het gemiddeld aantal kandidaten voor deze functie is daarom gevoelig voor toevalligheden.

Aantal maanden dat vacatures openstaan

Bij openstaande vacatures aan het einde van een kwartaal is gevraagd wanneer ze eigenlijk vervuld hadden moeten zijn. Ongeveer 40 procent van de openstaande directievacatures staat op het meetmoment langer dan drie maanden open. In vergelijking met vorig jaar is dit percentage ruim 10 procent toegenomen (bijlage 5, tabel B5-2). Ongeveer 30 procent staat een halve maand of korter open.

Figuur 2.3 Aantal maanden dat directievacatures openstaan (n=66 fte)

Moeilijk vervulbare vacatures

Bij openstaande vacatures is ook gevraagd of deze als moeilijk vervulbaar worden beschouwd. Bij bijna 80 procent is dit het geval (tabel 2.8). Dit percentage ligt hoger dan de afgelopen jaren toen het nog om twee derde van de openstaande vacatures ging⁶. Deze toename is logisch, aangezien hierboven bleek dat er dit jaar meer vacatures langer dan drie maanden openstaan. Bovendien staan er dit jaar ook meer vacatures open.

Tabel 2.8 Moeilijk vervulbare vacatures voor directiepersoneel (n=80 fte)

2007-2008	
Moeilijk vervulbaar	78%
Niet moeilijk vervulbaar	22%

⁶ Zie bijlage 5, tabel B5-3 voor de percentages van eerdere schooljaren.

3 VACATURES VOOR LERAREN

Het aantal ontstane en vervulde vacatures voor leraren is in het schooljaar 2007-2008 vrijwel gelijk gebleven aan vorig schooljaar. Er is wel een lichte stijging van het aantal openstaande vacatures. Scholen in de grote steden en scholen voor speciaal onderwijs hebben meer openstaande vacatures. Vooral scholen in Amsterdam hebben veel openstaande vacatures in vergelijking met andere scholen en in vergelijking met vorig jaar. Gemiddeld stond een vijfde van de openstaande vacatures langer dan twee maanden open. Twee derde van de openstaande vacatures werd als moeilijk vervulbaar beschouwd. Hieronder volgt een uitgebreider verslag van de resultaten.

3.1 Vacatures in het schooljaar 2007-2008

Op grond van de kwartaalgegevens zijn populatieschattingen¹ gemaakt en vacature-intensiteiten² berekend over het schooljaar 2007-2008. Er zijn in dit schooljaar 7123 voltijdvacatures voor leraren ontstaan, wat overeenkomt met 6,6 procent van de werkgelegenheid voor leraren (tabel 3.1). Er zijn in totaal 6847 vacatures vervuld. De vervulde vacature-intensiteit is 6,4 procent. Gemiddeld stonden er gedurende het schooljaar 407 voltijdvacatures open. Dit komt overeen met 0,4 procent van de werkgelegenheid voor leraren.

Tabel 3.1 Vacatures voor leraren in het primair onderwijs, 2007-2008*

	Aantallen	Fte	Intensiteit
Ontstaan	10019	7123	6,6%
Vervuld	9611	6847	6,4%
Vervallen	314	194	0,2%
Openstaand	578	407	0,4%

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is daarentegen een *totaal* over het hele schooljaar, waardoor deze cijfers niet zonder meer te relateren zijn. Zie ook hoofdstuk 1, blz. 4.

In tabel 3.2 is de verdeling van de vacatures naar type leerkracht te zien. Deze verdeling komt overeen met vorige jaren. Zo'n 90 procent van de ontstane vacatures en vervulde vacatures had betrekking op de functie van groeps-leerkracht. Vergeleken met het aantal ontstane vacatures is het percentage openstaande vacatures voor vakleerkrachten en intern begeleiders relatief hoog. Vakleerkrachten en intern begeleiders werven lijkt net als in voorgaande

¹ Het gaat hierbij om schattingen met een onder- en bovengrens. In bijlage 3 worden deze grenzen vermeld.

² In bijlage 4 staat beschreven op welke wijze de vacature-intensiteiten zijn berekend. Hierbij is gebruikgemaakt van de formatiegegevens van CFI van 1 oktober 2007.

jaren moeilijker of in ieder geval meer tijd in beslag te nemen dan het werven van groepsleerkrachten.

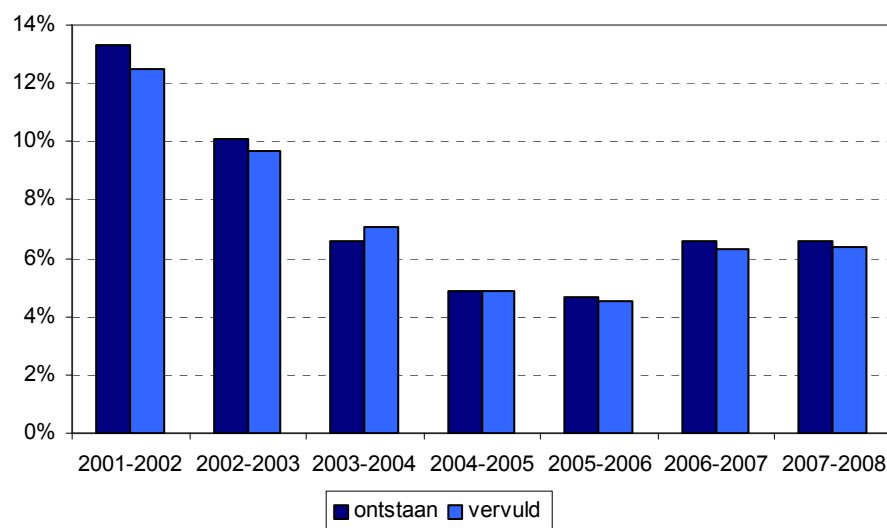
Tabel 3.2 Verdeling vacatures naar type leerkracht, 2007-2008

	Ontstaan	Vervuld	Openstaand
Groepsleerkracht	88%	90%	71%
Vakleerkracht	4%	3%	11%
Remedial teacher	1%	1%	1%
Ambulant begeleider	3%	3%	6%
Intern begeleider	4%	3%	11%

3.2 Vacatureontwikkeling

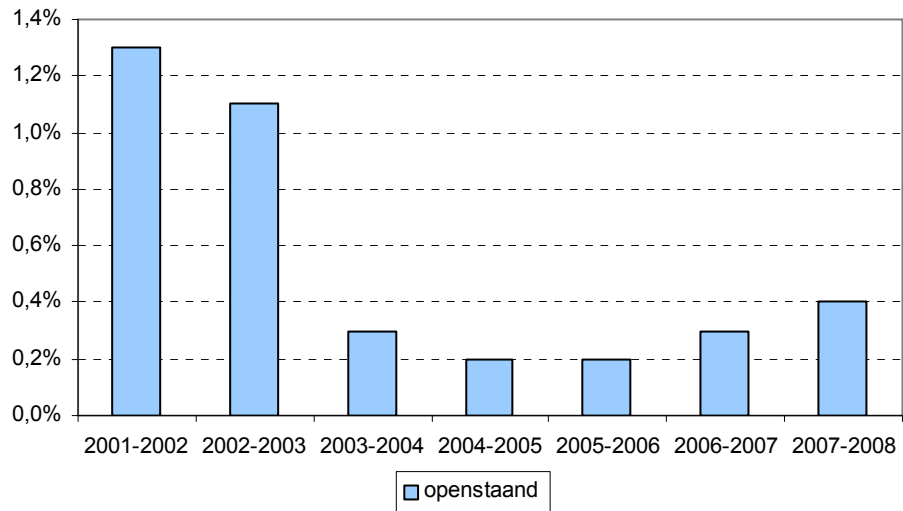
In figuur 3.2 wordt de ontwikkeling van ontstane en vervulde vacatures over de jaren heen weergegeven. We maken hier gebruik van de vacature-intensiteiten. In het schooljaar 2006-2007 was na lange tijd weer een toename van de ontstane en vervulde vacatures waar te nemen. Deze toename heeft zich niet doorgezet in 2007-2008; de ontstane en vervulde vacatures zijn min of meer gelijk aan die van vorig jaar.

Figuur 3.1 Ontstane en vervulde vacature-intensiteiten voor leraren in het po 2001-2002 tot en met 2007-2008

De openstaande vacature-intensiteit van dit schooljaar is echter wel iets toegenomen (zie figuur 3.2). Na een dalende lijn tot het schooljaar 2004-2005 en een stabilisatie in 2005-2006, neemt het aantal openstaande vacatures sinds het schooljaar 2006-2007 weer langzaam toe.

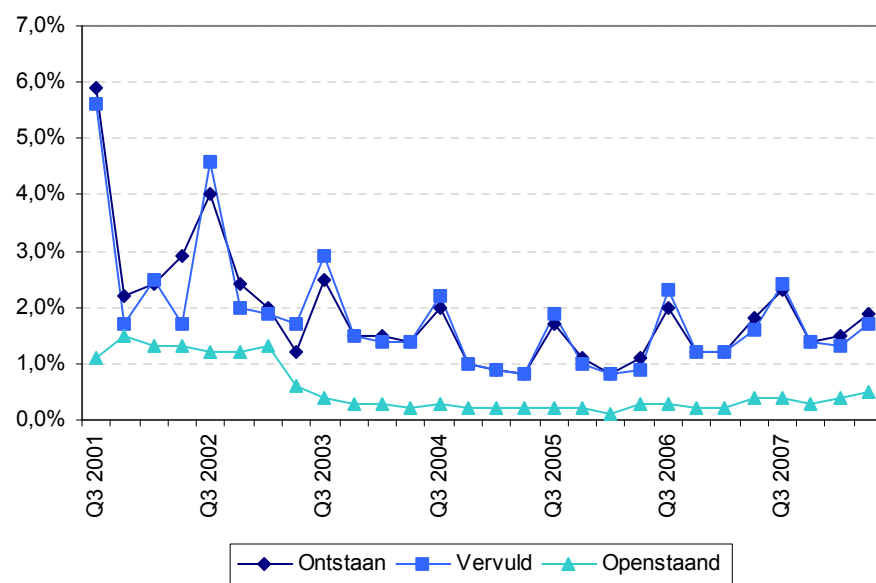
Figuur 3.2 Openstaande vacature-intensiteiten voor leraren in het PO 2001-2002 tot en met 2007-2008*

* Het aantal openstaande vacatures is een gemiddelde. Het aantal ontstane en vervulde vacatures is daarentegen een totaal over het hele schooljaar.

In figuur 3.3 wordt een gedetailleerder inzicht in de ontwikkeling van de vacature-intensiteiten weergegeven door de vacature-intensiteiten per kwartaal te presenteren. De pieken in de ontstane en vervulde vacatures vinden plaats in het derde kwartaal. Dit zijn de banenwisselingen aan het begin van het schooljaar. De openstaande vacature-intensiteit laat wat minder fluctuaties zien, maar ook daar is een lichte toename te zien van het aantal openstaande vacatures.

Figuur 3.3 Vacature-intensiteiten per kwartaal voor leraren in het po 2001-2002 tot en met 2007-2008

3.3 Verschillen tussen scholen

In deze paragraaf worden de vacature-intensiteiten uitgesplitst naar verschillende achtergrondkenmerken. Als eerste volgt een presentatie voor het primair onderwijs als geheel en vervolgens bespreken we de vacature-intensiteiten voor het basisonderwijs en het speciaal onderwijs afzonderlijk. Als er significante verschillen zijn met vorig schooljaar, geven we dit in de tekst bij de betreffende tabel aan. In de tekst laten we de vervallen vacatures buiten beschouwing.

Primair onderwijs

Wanneer we de schooltypen binnen het primair onderwijs met elkaar vergelijken, zien we dat bij het speciaal basisonderwijs (sbo) en de expertisecentra (wec) de ontstane en openstaande vacature-intensiteit groter is dan in het basisonderwijs (tabel 3.3). In vergelijking met schooljaar 2006-2007 is de openstaande vacature-intensiteit binnen het basisonderwijs dit jaar hoger (bijlage 6, tabel B6-3). Bij de expertisecentra is de vervulde vacature-intensiteit dit jaar lager.

Tabel 3.3 Vacature-intensiteit leraren naar schooltype, 2007-2008*

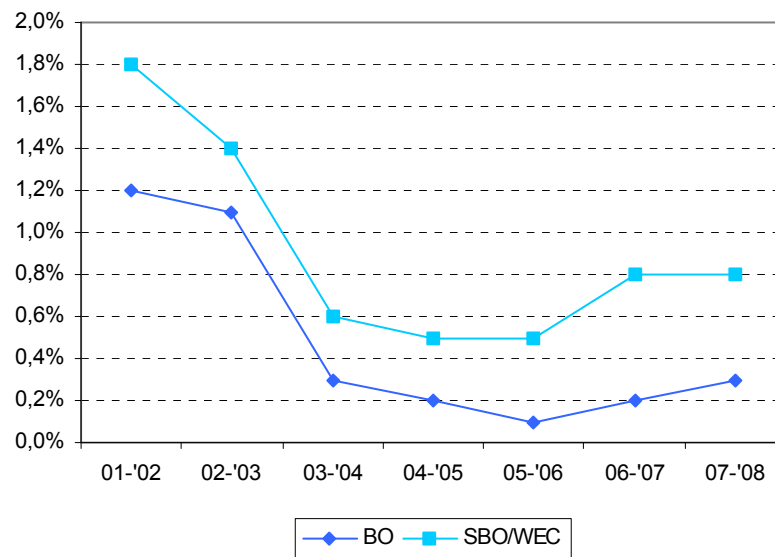
	Bo	Sbo	Wec
Ontstaan**	6,3%	6,3%	10,0%
Vervuld	6,2%	5,1%	9,0%
Vervallen	0,2%	0,2%	0,3%
Openstaand**	0,3%	0,5%	1,0%

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een *totaal* over het hele schooljaar.

** Er doen zich bij de ontstane en openstaande vacature-intensiteit significante verschillen voor tussen de schooltypen ($p < 0,05$).

Aan het begin van het hoofdstuk constateerden we een lichte toename van het aantal openstaande vacatures (figuur 3.2). In figuur 3.4 zijn de openstaande vacature-intensiteiten voor basisonderwijs en speciaal onderwijs weer-gegeven. De onderwijstypen laten ongeveer dezelfde lijn van ontwikkeling zien. Dit jaar zien we een stabilisatie van het aantal openstaande vacatures in het speciaal onderwijs, terwijl het aantal vacatures in het basisonderwijs verder stijgt. Het verschil tussen de twee onderwijstypen wordt hierdoor iets kleiner.

Figuur 3.4 Openstaande vacature-intensiteit voor leraren naar schooltype 2001-2002 tot en met 2007-2008

Tabel 3.4 laat zien dat er verschillen zijn tussen de vacature-intensiteiten als er een onderscheid wordt gemaakt naar denominatie. De scholen die behoren tot de categorie 'overig' hebben relatief veel ontstane en openstaande vacatures.

Tabel 3.4 Vacature-intensiteit leraren naar denominatie, 2007-2008*

	Openbaar	Rk	Pc	Overig***
Ontstaan	5,7%	6,6%	6,9%	8,6%
Vervuld	5,6%	6,4%	7,3%	6,4%
Vervallen	0,0%	0,2%	0,3%	0,4%
Openstaand**	0,3%	0,3%	0,3%	1,0%

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een *totaal* over het hele schooljaar.

** Er doen zich bij de openstaande vacature-intensiteit significante verschillen voor ($p < 0,05$).

*** Tot de categorie 'overig' behoren de algemeen bijzondere scholen, vrije scholen, joodse, islamitische en hindoeïstische scholen en de samenwerking van verschillende denominaties.

In bijlage 6, tabel B6-4 zijn de vacature-intensiteiten per achtergrondkenmerk over de afgelopen jaren weergegeven. De laatste jaren neemt het aantal openstaande vacatures voor de scholen in de categorie 'overig' steeds toe.

Wanneer we de vacature-intensiteiten naar regio uitsplitsen, zien we dat in regio Oost de ontstane vacature-intensiteit relatief hoog is (tabel 3.5) en ligt boven het landelijk gemiddelde. Het aantal openstaande vacatures is in de regio West het grootst, hier is de openstaande vacature-intensiteit 0,6 procent. Er zijn geen significante verschillen met vorig schooljaar gevonden (bijlage 6, tabel B6-5).

Tabel 3.5 Vacature-intensiteit leraren naar regio, 2007-2008*

	Noord	Oost	West	Zuid
Ontstaan	4,6%	7,1%	6,2%	6,7%
Vervuld	5,2%	6,9%	6,2%	6,7%
Vervallen	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%
Openstaand**	0,1%	0,4%	0,6%	0,3%

* Het aantal openstaande vacatures is een gemiddelde. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een totaal over het hele schooljaar.

** Er doen zich bij de openstaande vacatures verschillen voor tussen de regio's ($p < 0,05$).

In de vier grote steden stonden ten opzichte van het landelijk gemiddelde twee keer zo veel vacatures open (tabel 3.6). Dit patroon bestaat al jaren, met uitzondering van het schooljaar 2004-2005. Ook in de zeer sterk stedelijke gebieden is de openstaande vacature-intensiteit het hoogst (bijlage 6, tabel B6-7). De ontstane vacature-intensiteit in de vier grote steden wijkt niet significant af van andere scholen elders. We kunnen hieruit concluderen dat de vacatures in de grote steden minder snel worden vervuld dan in de rest van het land. De openstaande vacature-intensiteit in de vier grote steden stijgt snel in de afgelopen jaren en nadert de kritische grens van één procent, die het ministerie hanteert en waarboven de onderwijskwaliteit in gevaar dreigt te komen.

Tabel 3.6 Vacature-intensiteit leraren naar gemeenteomvang, 2007-2008*

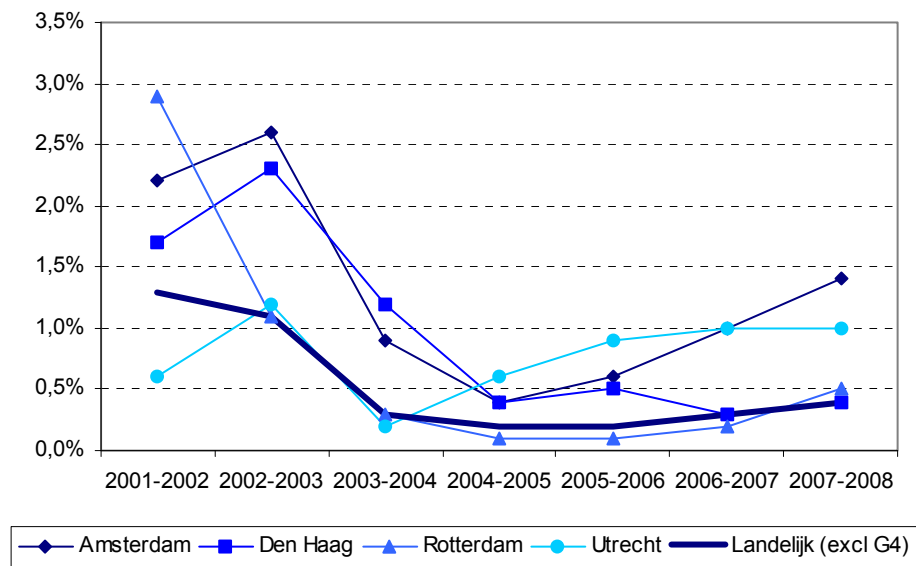
	G4	G21	Overige gemeenten
Ontstaan	7,9%	6,3%	6,5%
Vervuld	6,4%	5,4%	6,6%
Vervallen	0,5%	0,0%	0,1%
Openstaand**	0,8%	0,4%	0,3%

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een *totaal* over het hele schooljaar.

** Er doen zich bij openstaande vacatures verschillen voor tussen gemeenten van verschillende omvang ($p < 0,05$).

De openstaande vacature-intensiteiten van de vier grote steden afzonderlijk voor de afgelopen jaren en de landelijke openstaande vacature-intensiteit worden gepresenteerd in figuur 3.5. Er valt te zien dat de openstaande vacature-intensiteit van de stad Utrecht vanaf het schooljaar 2003-2004 een groei heeft doorgemaakt tot één procent in het schooljaar 2006-2007. In het huidige schooljaar is de openstaande vacature-intensiteit van Utrecht gelijk gebleven. De groei van het percentage openstaande vacatures in Amsterdam zet door en ligt net als Utrecht boven het landelijk gemiddelde. De openstaande vacature-intensiteiten van Den Haag en Rotterdam liggen net als in de afgelopen jaren dicht bij het landelijk gemiddelde.

Figuur 3.5 Openstaande vacature-intensiteit leraren voor de G4 en het landelijk gemiddelde, 2001-2002 tot en met 2007-2008

In tabel 3.7 zijn de vacature-intensiteiten weergegeven per RBA-gebied en de vier grote steden en Almere. Eerder in dit hoofdstuk hebben we al gezien dat in de vier grote steden meer vacatures openstonden dan elders. In de steden Amsterdam en Utrecht waren de openstaande vacature-intensiteiten het hoogst en liggen op of boven de kritische grens van één procent. Deze steden zorgen er ook voor dat de openstaande vacature-intensiteit van de regio's waartoe ze behoren relatief hoog ligt. In Amsterdam zijn in vergelijking met de andere grote steden beduidend meer vacatures ontstaan dan vervuld. De openstaande vacature-intensiteit ligt dan ook hoger dan elders.

Tabel 3.7 Vacature-intensiteit voor leraren in het primair onderwijs naar RBA³ en de grote steden afzonderlijk, 2007-2008*

RBA	Ontstaan	Vervuld	Vervallen ***	Openstaand ***
Groningen	6,2%	6,2%	0,0%	0,1%
Friesland	3,2%	4,3%	0,3%	0,1%
Drenthe	4,6%	5,1%	0,0%	0,0%
IJssel-Vecht/Twente	6,3%	6,2%	0,0%	0,4%
IJssel/Veluwe	7,8%	7,4%	0,3%	0,3%
Arnhem-Oost Gelderland/Nijmegen				
Rivierenland	7,5%	7,3%	0,0%	0,3%
Flevoland	6,6%	6,8%	0,8%	0,3%
Almere	2,3%	3,4%	0,0%	0,4%
Flevoland zonder Almere	10,5%	9,9%	1,5%	0,2%
Midden-Nederland	8,7%	7,7%	0,0%	0,7%
Utrecht	10,4%	10,6%	0,0%	1,0%
Midden-Nederland zonder Utrecht	8,2%	6,8%	0,0%	0,6%
Noord-Holland-Noord	4,6%	4,8%	0,0%	0,2%
Zuidelijk Noord-Holland	7,8%	5,6%	0,3%	1,0%
Amsterdam	9,3%	4,2%	0,7%	1,4%
Zuid Noord-Holland zonder Amsterdam	6,8%	6,6%	0,0%	0,7%
Rijnstreek	7,3%	6,8%	0,0%	0,6%
Haaglanden	6,3%	5,4%	0,3%	0,4%
Den Haag	4,9%	4,5%	0,1%	0,4%
Haaglanden zonder Den Haag	8,1%	6,5%	0,7%	0,4%
Rijnmond	5,6%	6,5%	0,3%	0,3%
Rotterdam	7,8%	8,3%	0,8%	0,5%
Rijnmond zonder Rotterdam	4,2%	5,4%	0,0%	0,1%
Zeeland	4,2%	6,3%	0,0%	0,0%
Midden- en West-Brabant	6,4%	6,4%	0,3%	0,2%
Noordoost-Brabant	7,9%	7,6%	0,0%	0,3%
Zuidoost-Brabant	7,4%	7,3%	0,4%	0,4%
Limburg	6,7%	5,9%	0,1%	0,3%

* Het aantal openstaande vacatures is een gemiddelde. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een totaal over het hele schooljaar.

** Bij het berekenen van de vacature-intensiteiten wordt gedeeld door de totale formatie in een gebied. De cijfers van de subgebieden zijn niet op te tellen tot het cijfer van het bijbehorende gebied.

*** Er doen zich bij de vervallen en openstaande vacatures verschillen voor tussen de gebieden ($p < 0,05$).

De ontstane en openstaande vacature-intensiteiten van de RBA-gebieden verschillen significant met die van vorig schooljaar. Het aantal ontstane en openstaande vacatures is met name in zuidelijk Noord-Holland toegenomen. Amsterdam is hier voor een groot deel verantwoordelijk voor. Almere heeft fors minder openstaande vacatures dan vorig jaar, terwijl de rest van Flevoland er juist meer heeft dan vorig jaar.

Basisonderwijs

Hieronder bespreken we nog enkele specifieke verschillen tussen scholen in het basisonderwijs. In tabel 3.8 zijn de vacature-intensiteiten van het basis-

³ Zie bijlage 8 voor regio-indeling van RBA-gebieden.

onderwijs weergegeven naar het percentage leerlingen dat tot een culturele minderheid behoort (niet-westers allochtoon).⁴ Het aantal openstaande vacatures neemt in het schooljaar 2007-2008 toe naarmate het aantal allochtone leerlingen stijgt. De scholen met meer dan 50 procent niet-westers allochtone leerlingen hebben met een vacature-intensiteit van 0,9 procent de meeste openstaande vacatures.

Tabel 3.8 Bo: Vacature-intensiteit leraren naar het percentage niet-westers allochtone leerlingen, 2007-2008*

	< 5% niet-westers allocht. lrl	5 tot 25% niet-westers allocht. lrl	25 tot 50% niet-westers allocht. lrl	>= 50% niet-westers allocht. lrl
Ontstaan	6,8%	6,2%	6,6%	7,5%
Vervuld	7,3%	5,8%	5,8%	5,1%
Vervallen	0,2%	0,1%	0,3%	0,2%
Openstaand**	0,2%	0,4%	0,6%	0,9%

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een *totaal* over het hele schooljaar.

** Er doen zich significante verschillen voor bij de openstaande vacature-intensiteit ($p < 0,05$).

Eerder in dit hoofdstuk hebben we de vacature-intensiteiten voor leraren in het primair onderwijs weergegeven naar RBA-gebieden en de G5 (tabel 3.8). In bijlage 6, tabel B6-9 geven we deze uitsplitsing weer voor het basisonderwijs voor twee schooljaren samen. Omdat de cijfers voor het basisonderwijs over twee jaar samen zijn berekend, zijn ze niet zonder meer te relateren aan de cijfers voor het gehele primair onderwijs van dit schooljaar.

Bij de openstaande vacature-intensiteit over de afgelopen twee jaar springt de gemeente Amsterdam eruit met 1,3 procent. Hierdoor wordt het percentage openstaande vacatures van zuidelijk Noord-Holland ook flink opgehoogd. Dit beeld komt overeen met het eerder geschetste beeld van de openstaande vacature-intensiteit in het gehele primair onderwijs (tabel 3.8). De openstaande vacature-intensiteit in andere gebieden wijkt niet veel af van het landelijk gemiddelde.

Speciaal onderwijs

Hieronder worden de vacature-intensiteiten van de expertisecentra weergegeven, uitgesplitst naar scholen met zeer moeilijk lerende en/of opvoedbare kinderen en de overige expertisecentra (tabel 3.9). Bij scholen met zeer moeilijk lerende en/of opvoedbare kinderen zijn meer ontstane en openstaande vacatures. Deze trend was ook vorig jaar te zien.

⁴ Per 1 augustus 2006 is de nieuwe gewichtenregeling van kracht geworden. In de nieuwe regeling worden de gewichten op basis van andere criteria toegekend dan in de oude regeling. In de oude regeling werden de gewichten toegekend op basis van etniciteit en beroep van de ouders. In de nieuwe regeling worden de gewichten toegekend op basis van het opleidingsniveau van de ouders. De nieuwe regeling wordt gefaseerd ingevoerd. Tot en met 2009 zullen de oude en nieuwe regeling naast elkaar bestaan. Bron: CFI, (2006).

Tabel 3.9 Wec: vacature-intensiteit leraren naar expertisecentra voor zmlk/zmlk en andere expertisecentra, 2007-2008*

	Zmlk/zmlk**	Geen zmlk/zmlk	Totaal wec
Ontstaan***	12,8%	7,0%	10,0%
Vervuld	10,4%	7,5%	9,0%
Vervallen	0,4%	0,2%	0,3%
Openstaand***	1,3%	0,6%	1,0%

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een *totaal* over het hele schooljaar.

** Deze scholen vallen onder cluster 4 van het speciaal onderwijs.

*** Er doen zich significante verschillen voor bij de ontstane en openstaande vacature-intensiteit ($p < 0,05$).

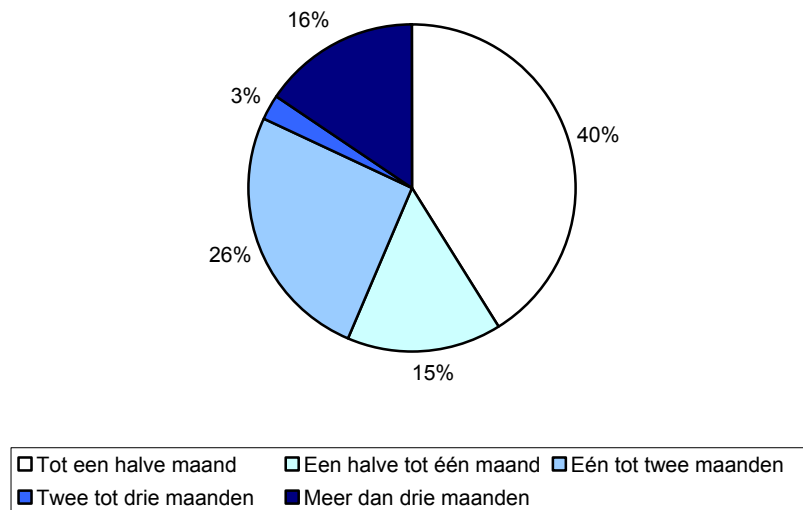
Ook voor het speciaal onderwijs (sbo en wec) worden de vacature-intensiteiten naar RBA-gebied en de vier grote steden voor de afgelopen twee schooljaren samengevoegd.⁵ We vinden hierbij significante verschillen bij de openstaande vacature-intensiteit. De regio's Midden-Nederland (en de gemeente Utrecht), IJssel/Veluwe, Flevoland en Rijnstreek en hebben de grootste openstaande vacature-intensiteit. De spreiding tussen de gebieden is groot.

3.4 Aantal maanden dat onvervulde vacatures openstaan

Zo'n 20 procent van de vacatures had op het meetmoment al meer dan twee maanden moeten zijn vervuld (figuur 3.6). 40 procent van de vacatures staat pas een halve maand open. Dit jaar staan er relatief iets meer vacatures pas kort open.

⁵ In bijlage 6, tabel B6-10 staan de vacature-intensiteiten uitgesplitst naar provincie en G4. Almere is niet toegevoegd aan de tabel vanwege het geringe aantal scholen.

Figuur 3.6 Aantal maanden dat een vacature openstaat (n=106 fte)

3.5 Moeilijk vervulbare vacatures

Op de vraag of de respondenten de vacatures die aan het einde van het kwartaal openstaan, moeilijk vervulbaar vinden, antwoordt bijna 70 procent bevestigend (tabel 3.10). Dit is ongeveer gelijk aan vorig jaar.⁶ In vergelijking met vorig jaar is er dit jaar geen verschil tussen basisonderwijs en speciaal onderwijs. Voor het primair onderwijs als geheel loopt het percentage moeilijk vervulbare vacatures in de periode van schooljaar 2001-2002 tot en met 2007-2008 in lijn met de ontwikkeling van de openstaande vacature-intensiteit. Naarmate de openstaande vacature-intensiteit toeneemt, neemt ook het percentage moeilijk vervulbare vacatures toe. Binnen het speciaal onderwijs is de openstaande vacature-intensiteit gelijk gebleven met vorig jaar, maar het percentage moeilijk vervulbare vacatures afgenomen.

Tabel 3.10 Moeilijk vervulbare vacatures voor leraren (n=113 fte)

	2007-2008
Bo	67%
Sbo/wec	68%
Totaal (po)	67%

⁶ Zie bijlage 6, tabel B6-12 voor de percentages van eerdere schooljaren.

4 VACATURES VOOR ONDERSTEUNEND PERSONEEL

Het aantal ontstane, vervulde en openstaande vacatures voor ondersteunend personeel in het schooljaar 2007-2008 is op hetzelfde niveau als vorig jaar gebleven. Bij de uitsplitsing naar achtergrondkenmerken, zoals schooltype en regio, zijn geen verschillen gevonden. Ruim een kwart van de openstaande vacatures staat meer dan drie maanden open. Hiervan wordt ongeveer de helft als moeilijk vervulbaar beschouwd. Hieronder wordt specifiek op de resultaten ingegaan.

4.1 Vacatures in het schooljaar 2007-2008

Ook voor het ondersteunend personeel zijn populatieschattingen gemaakt van het totaal aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures en van het gemiddeld aantal openstaande vacatures in het schooljaar 2007-2008.¹ In dit schooljaar zijn 1300 voltijdvacatures voor ondersteunend personeel ontstaan (tabel 4.1). Dit komt overeen met 6,5 procent van de werkgelegenheid voor ondersteunend personeel in het primair onderwijs.² Er zijn 1266 voltijdvacatures vervuld, wat neerkomt op 6,0 procent van de werkgelegenheid. Gemiddeld stonden gedurende het schooljaar 115 voltijdvacatures voor ondersteunend personeel open, wat neerkomt op een vacature-intensiteit van 0,6 procent.

Tabel 4.1 Vacatures voor ondersteunend personeel primair onderwijs, 2007-2008

	Aantal	Fte	Vacature-intensiteit
Ontstaan	2512	1300	6,5%
Vervuld	2388	1266	6,0%
Vervallen	108	36	0,4%
Openstaand	212	115	0,6%

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is daarentegen een *totaal* over het hele schooljaar, waardoor deze cijfers niet zonder meer te relateren zijn. Zie ook hoofdstuk 1, blz. 4.

Bij ondersteunend personeel wordt onderscheid gemaakt tussen onderwijs-ondersteunend personeel (oop) dat direct betrokken is bij het primaire proces, en organisatie- en beheerpersoneel (obp). In tabel 4.2 wordt weergegeven voor welke functies is geworven. Iets meer dan de helft van de ontstane

¹ Het gaat hierbij om schattingen met een onder- en bovengrens. In bijlage 3 worden deze grenzen vermeld.

² In bijlage 4 staat beschreven op welke wijze de vacature-intensiteiten zijn berekend. Hierbij is gebruikgemaakt van de formatiegegevens van CFI van 1 oktober 2007.

vacatures is voor de functie van onderwijs-, klassen- en lesassistent. Voor deze functie blijven verhoudingsgewijs wat minder vacatures openstaan dan bij de andere types ondersteunend personeel. Dit betekent dat deze vacatures snel worden vervuld. Voor de functie organisatie- en beheerpersoneel blijven relatief gezien iets meer vacatures openstaan.

Tabel 4.2 Verdeling vacatures naar type ondersteunend personeel, 2007-2008

	Ontstaan	Vervuld	Openstaand
Oop			
Onderwijs-, klassen- en lesassistent	53%	53%	44%
Overig oop*	17%	17%	18%
Obp**	30%	31%	40%

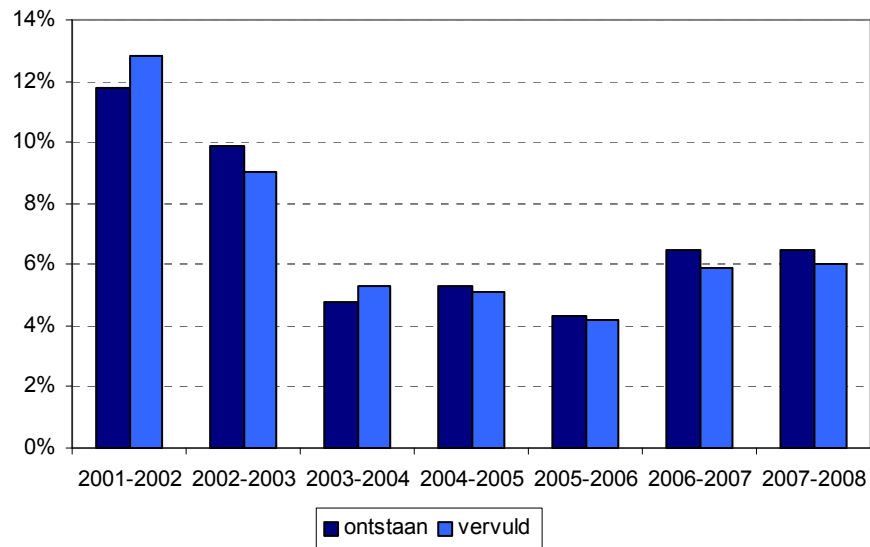
* Voorbeelden van overige onderwijsondersteunende functies zijn ergotherapeut, akoepedist, creatief therapeut, psycholoog en orthopedagoog (zie ook bijlage 7, tabel B7-2).

** Voorbeelden van organisatie- en beheerpersoneel zijn administratief medewerker, schoonmaker en conciërge.

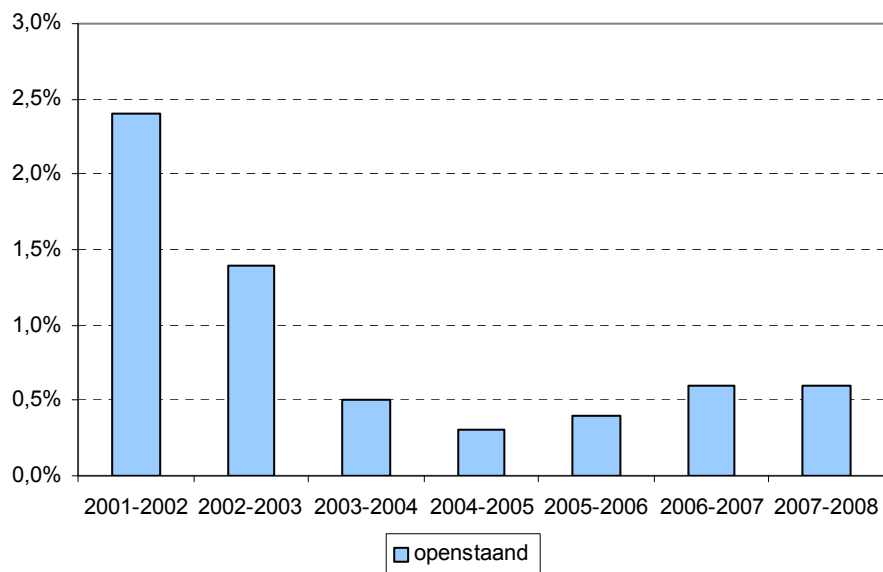
4.2 Vacatureontwikkeling

Na het schooljaar 2001-2002 is het aantal vacatures voor ondersteunend personeel sterk gedaald (figuur 4.1 en figuur 4.2). In de drie daaropvolgende schooljaren zijn de vacature-intensiteiten ongeveer gelijk gebleven. Net als bij de leraren is in het schooljaar 2006-2007 een stijging ingezet van het aantal ontstane en vervulde vacatures (figuur 4.1). Dit jaar zijn deze aantallen ongeveer gelijk aan vorig jaar. Ook het aantal openstaande vacatures is van een vergelijkbaar niveau als vorig jaar (figuur 4.2).

Figuur 4.1 Ontstane en vervulde vacature-intensiteiten voor ondersteunend personeel in het po 2001-2002 tot en met 2007-2008*

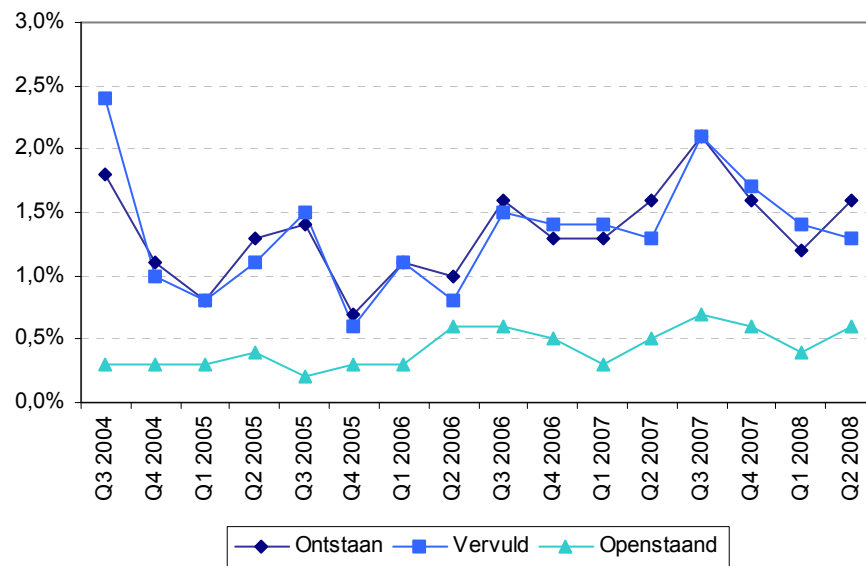
Figuur 4.2 Openstaande vacature-intensiteiten voor ondersteunend personeel in het po 2001-2002 tot en met 2007-2008*

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane en vervulde vacatures is daarentegen een *totaal* over het hele schooljaar.

In figuur 4.3 is de vacatureontwikkeling voor ondersteunend personeel per kwartaal vanaf het schooljaar 2004-2005 weergegeven. Net als bij de leraren vinden de pieken plaats in het derde kwartaal aan het begin van het schooljaar. Ook hier zien we sinds het derde kwartaal van 2006 dat er meer ontstane, vervulde en openstaande vacatures zijn.

Figuur 4.3 Vacature-intensiteiten per kwartaal voor ondersteunend personeel in het PO 2004-2005 tot en met 2007-2008

4.3 Verschillen tussen scholen

In deze paragraaf splitsen we de intensiteiten uit naar achtergrondkenmerken. Bij de uitsplitsing naar schooltype zijn geen significante verschillen gevonden, ook niet als speciaal basisonderwijs en de expertisecentra samen worden genomen (tabel 4.3).

Tabel 4.3 Vacature-intensiteit ondersteunend personeel naar schooltype, 2007-2008*

	Bo	Sbo	Wec
Ontstaan	6,5%	6,0%	7,0%
Vervuld	6,7%	6,0%	6,3%
Vervallen	0,0%	0,1%	0,3%
Openstaand	0,6%	0,4%	0,6%

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een *totaal* over het hele schooljaar.

Er zijn dit schooljaar geen significantie verschillen tussen de vacature-intensiteiten als er een onderscheid wordt gemaakt naar regio (tabel 4.4). Ook de uitsplitsing naar stedelijkheid en gemeentemvang levert geen verschillen op (bijlage 7, tabel B7-3 en B7-4).

Tabel 4.4 Vacature-intensiteit ondersteunend personeel naar regio, 2007-2008*

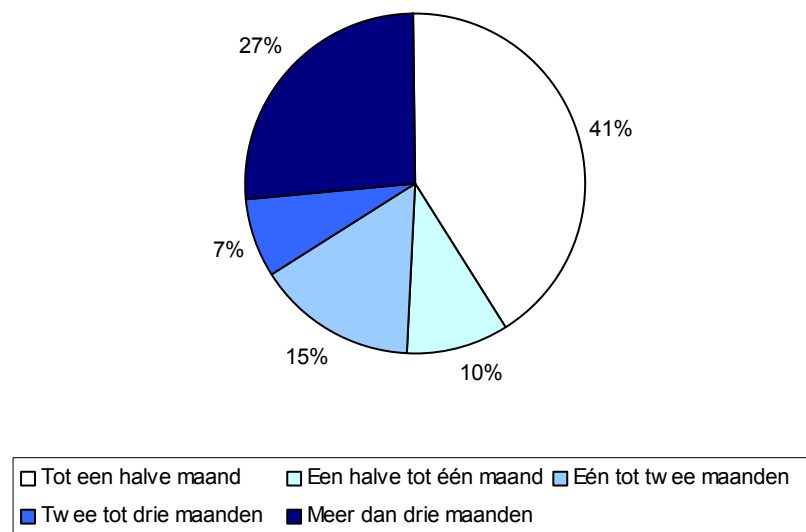
	Noord	Oost	West	Zuid
Ontstaan	6,4%	7,7%	6,2%	6,7%
Vervuld	7,0%	7,5%	5,6%	7,2%
Vervallen**	0,0%	0,1%	0,1%	0,4%
Openstaand	0,6%	0,6%	0,6%	0,4%

* Het aantal openstaande vacatures is een gemiddelde. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een totaal over het hele schooljaar.

** Er doen zich significante verschillen voor tussen de regio's in de vervallen vacature-intensiteit ($p < 0,05$).

4.4 Aantal maanden dat onvervulde vacatures openstaan

Een derde van de openstaande vacatures had al langer dan twee maanden moeten zijn vervuld (figuur 4.4).³ Ruim 40 procent van de openstaande vacatures staat pas een halve maand open.

Figuur 4.4 Aantal maanden dat een vacature openstaat (n=25 fte)

³ Vanwege het beperkte aantal is het niet mogelijk om vergelijkingen met andere jaren te maken. In bijlage 7, tabel B7-5 is de percentageverdeling van de afgelopen vier schooljaren weergegeven. Hierbij is ook vermeld van hoeveel voltijdvacatures bekend is hoe lang ze openstonden.

4.5 Moeilijk vervulbare vacatures

Ongeveer de helft van de openstaande vacatures voor ondersteunend personeel werd als moeilijk te vervullen beschouwd. Alhoewel van een beperkt aantal vacatures bekend is of ze moeilijk te vervullen zijn, zien we dat dit beeld overeenkomt met voorgaande jaren.⁴

Tabel 4.5 Moeilijk vervulbare vacatures voor ondersteunend personeel (n=32 fte)

2007-2008	
Moeilijk vervulbaar	51%
Niet moeilijk vervulbaar	49%

⁴ Zie bijlage 7, tabel B7-6 voor de percentages van eerdere schooljaren.

LITERATUUR

- Dekker, B., F.E.M. Berndsen en C.T.A. van Bergen (2002)
Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2001-2002. Vacatures in het schooljaar 2001-2002. Den Haag: Sdu.
- Van Leenen, H., W. Feenstra, F.E.M. Berndsen en C.T.A. van Bergen (2007)
Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2006-2007. Vacatures in het derde kwartaal van 2006. Den Haag: Sdu.
- Feenstra, W. en C.T.A. van Bergen (2007)
Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2006-2007. Vacatures in het schooljaar 2006-2007. Den Haag: Sdu.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2007a)
Werken in het onderwijs 2008. Den Haag: Sdu.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2007a)
Actieplan LeerKracht van Nederland. Beleidsreactie op het advies van de Commissie Leraren. Den Haag: Sdu.
- Rigter, J.A.E. en C.T.A. van Bergen (2003)
Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2002-2003. Vacatures in het schooljaar 2002-2003. Den Haag: Sdu.
- Rigter, J.A.E. en C.T.A. van Bergen (2004)
Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2003-2004. Vacatures in het schooljaar 2003-2004. Den Haag: Sdu.
- Rigter, J.A.E. en C.T.A. van Bergen (2005)
Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2004-2005. Vacatures in het schooljaar 2004-2005. Den Haag: Sdu.
- Rigter, J.A.E. en C.T.A. van Bergen (2006)
Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2005-2006. Vacatures in het schooljaar 2005-2006. Den Haag: Sdu.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Verschil met vacaturemeting van het CBS

Ook het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) publiceert regelmatig statistieken over vacatures in alle sectoren van de arbeidsmarkt en dus ook over vacatures in het onderwijs. Deze statistieken zijn het resultaat van kwartaalmetingen die het CBS uitvoert onder bedrijven en instellingen. Zij vragen hierbij naar vier zaken:

- het aantal vacatures aan het einde van het kwartaal;
- het aantal vacatures dat in het kwartaal is vervuld;
- het aantal vacatures dat tijdens het kwartaal is ontstaan;
- het aantal vacatures dat tijdens het kwartaal is vervallen, zonder dat zij zijn vervuld.¹

De vacaturecijfers die het CBS publiceert over het onderwijs zijn echter niet zonder meer vergelijkbaar met de cijfers van de Arbeidsmarktbarometer Onderwijs van RegioPlan. Hoewel RegioPlan met de arbeidsmarktbarometers zo veel mogelijk aansluit bij de definities van het CBS, is er een aantal belangrijke verschillen tussen de twee onderzoeken:

• CBS onderscheidt twee sectoren: po (bo en sbo/wec) en vo (inclusief bve).	RegioPlan onderscheidt drie sectoren: po (bo en sbo/wec), vo en bve.
• CBS vraagt naar alle vacatures en maakt geen onderscheid naar functie.	RegioPlan maakt onderscheid naar vacatures voor management, onderwijzend en ondersteunend personeel.
• CBS benadert het onderwijs op bestuursniveau.	RegioPlan benadert het onderwijs op schoolniveau voor vacatures voor onderwijzend en ondersteunend personeel en op bestuursniveau voor managementvacatures.
• CBS werkt met een panel waarvan jaarlijks een deel wordt vervangen.	RegioPlan benadert elke periode een ander deel van de populatie.
• CBS vraagt naar aantallen vacatures.	RegioPlan vraagt naar aantallen én naar fte's.
• CBS voert kwartaalmetingen uit.	RegioPlan voert in het po kwartaalmetingen uit, maar werkt in het vo en de bve met een combinatie van kwartaalmetingen en maandmetingen.

¹ Naast de kwartaalmetingen worden er tweejaarlijks uitgebreide metingen gehouden, waarbij meer vragen moeten worden beantwoord over de aard van de vacatures.

Daarnaast is in een gesprek met het CBS duidelijk geworden dat het CBS een minder strikte definitie voor vacatures hanteert dan Regioplan. Voor het CBS ontstaat een vacature op het moment dat ervoor wordt geworven. Als men bijvoorbeeld in juni weet dat in het nieuwe schooljaar een vacature moet zijn vervuld, wordt die vacature bij het CBS al meegerekend bij de ontstane vacatures van juni en bij Regioplan pas in het nieuwe schooljaar. Met andere woorden: voor Regioplan ontstaat een vacature op het moment dat de vacature daadwerkelijk moet zijn vervuld. Hierdoor zijn juist rond de zomervakantie verschillen tussen de resultaten van beide metingen niet denkbeeldig.

BIJLAGE 2

Respons en representativiteit

In dit rapport worden de resultaten gepresenteerd van de vier kwartaal-metingen in het schooljaar 2007-2008. Voor het verzamelen van informatie over vacatures voor leraren en ondersteunend personeel is ieder kwartaal een meting verricht onder scholen. Voor informatie over vacatures voor directie-personeel zijn ieder kwartaal schoolbesturen benaderd. Zowel voor scholen als besturen bestond de mogelijkheid om de vragenlijst ofwel schriftelijk ofwel op internet in te vullen.¹ In deze bijlage bespreken we de respons op de enquêtes. Voor ieder kwartaal volstaan we met een korte beschrijving van de respons. Hierbij vermelden we eventuele afwijkingen ten opzichte van de totale populatie en hoe afwijkingen zijn gecorrigeerd met een weegfactor.

Respons besturen

Ieder kwartaal hebben we 300 schoolbesturen benaderd met een vragenlijst. In het derde en tweede kwartaal bleek echter een deel van de 300 aangeschreven besturen gefuseerd te zijn, waardoor het benaderde aantal iets lager lag. In alle kwartalen waren de responderende besturen representatief voor de totale populatie. Er is dus geen weging toegepast.

In tabel B2-1 is per kwartaal de respons weergegeven. In de tabel is daarnaast aangegeven welk deel van de respons de vragenlijst op internet heeft ingevuld. Gemiddeld heeft 68 procent van de respondenten in het schooljaar 2007-2008 de vragenlijst via internet ingevuld. Dit is hoger dan vorig jaar, toen het percentage nog op 48 procent lag.

Tabel B2-1 Respons van besturen per kwartaal, 2007-2008

	Benaderd (aantal)	Respons (aantal)	Respons- percentage	Schriftelijk	Via internet
Kwartaal 3	298	157	53%	33%	67%
Kwartaal 4	300	160	53%	30%	70%
Kwartaal 1	300	153	51%	39%	61%
Kwartaal 2	286	127	44%	25%	75%
Totaal	1184	597	50%	32%	68%

¹ Met uitzondering van het derde kwartaal waarbij de scholen alleen benaderd zijn met een schriftelijke vragenlijst. De besturen hadden wel altijd de mogelijkheid om de vragenlijst op internet in te vullen.

Respons scholen

Hieronder geven we per kwartaal een overzicht van de respons van scholen en van de weegfactoren die werden toegepast. In tabel B2-2 is eerst een overzicht van de respons (schriftelijk en via internet) weergegeven. In vergelijking met vorig jaar (45%) hebben meer scholen via internet gereageerd (58%).

Tabel B2-2 Respons van scholen per kwartaal, 2007-2008

	Benaderd (aantal)	Respons (aantal)	Respons- percentage	Schriftelijk	Via internet
Kwartaal 3	1394	600	43%	100%	nvt
Kwartaal 4	1200	622	52%	43%	57%
Kwartaal 1	1200	505	42%	42%	58%
Kwartaal 2	1400	515	37%	41%	59%
Totaal	5194	2242	43%	42%*	58%*

* Bij het berekenen van dit percentage is kwartaal 3 buiten beschouwing gelaten.

Derde kwartaal

Voor het derde kwartaal van 2007 is een steekproef getrokken van 1400 scholen. Van de 1400 benaderde scholen bleken inmiddels zes scholen gefuseerd en/of opgeheven. Van de 1394 overgebleven scholen hebben uiteindelijk 600 scholen gerespondeerd (43%). De respons voor het basisonderwijs was niet representatief voor de populatie. Een weging naar gemeentemvang zorgde ervoor dat voor alle achtergrondkenmerken de afwijking werd gecorrigeerd. De respons voor speciaal onderwijs was wel representatief voor de populatie. Omdat speciaal onderwijs altijd wordt overtegenwoordigd in de steekproef, is ook de verhouding tussen speciaal onderwijs en basisonderwijs gecorrigeerd met een weegfactor.

Vierde kwartaal

Voor het verzamelen van gegevens over vacatures voor leraren en ondersteunend personeel in het primair onderwijs zijn 1200 scholen met een schriftelijke vragenlijst of een internetvragenlijst benaderd. Hiervan hebben 622 scholen de vragenlijst geretourneerd (52%). Iets meer dan de helft van de responderende scholen heeft de vragenlijst op internet ingevuld. De respons voor speciaal onderwijs was representatief voor de populatie. De respons voor het basisonderwijs week naar denominatie af van de populatie. Een weging heeft dit verschil gecorrigeerd. Voor het vierde kwartaal is alleen gewogen om de verhouding tussen basisonderwijs en speciaal onderwijs (sbo en wec) in overeenstemming te brengen met de populatie.

Eerste kwartaal

Van de 1200 benaderde scholen hebben in het eerste kwartaal 505 scholen de vragenlijst geretourneerd (42%). Iets meer dan de helft van de responderende scholen heeft de vragenlijst op internet ingevuld. De respons voor speciaal onderwijs was representatief voor de populatie. De respons voor het

basisonderwijs week naar leerlingenaantal af van de populatie en daarom is een weging toegepast. Verder is gewogen om de verhouding tussen basisonderwijs en speciaal onderwijs (sbo en wec) in overeenstemming te brengen met de populatie.

Tweede kwartaal

In het tweede kwartaal zijn vanwege de naderende zomervakantie en de daardoor verwachte lagere respons meer scholen benaderd dan in het vierde en eerste kwartaal. Er zijn 1400 scholen benaderd, waarvan 515 scholen de vragenlijst hebben geretourneerd (37%). Net als in het vierde en eerste kwartaal heeft iets meer dan de helft van de responderende scholen de vragenlijst op internet ingevuld. De respons voor het basisonderwijs en het speciaal onderwijs was representatief voor de populatie. Er is dus in het tweede kwartaal alleen gewogen om de verhouding tussen basisonderwijs en speciaal onderwijs (sbo en wec) in overeenstemming te brengen met de populatie.

Responsverschillen tussen kwartalen

Er responderen niet ieder kwartaal precies evenveel scholen of besturen. Voor de analyse van de gegevens over het hele schooljaar is het van belang dat elk kwartaal even zwaar meetelt. Voor het berekenen van de jaarcijfers is daarom een weegfactor gemaakt die corrigeert voor de verhoudingen tussen de verschillende kwartalen. Deze weegfactor is vervolgens vermenigvuldigd met de eventueel al aanwezige weegfactor van het kwartaal zelf. Door de weegfactoren te combineren, is er gecorrigeerd voor afwijkingen ten opzichte van de respons binnen de kwartalen en wegen de uitkomsten van ieder kwartaal even zwaar.

BIJLAGE 3

Populatieschattingen

In deze bijlage presenteren we de populatieschattingen voor de belangrijkste variabelen uit de barometer. Bij de berekening daarvan zijn symmetrische 95 procent betrouwbaarheidsintervallen gehanteerd.

Op grond van gegevens uit de vacaturemeting zijn populatieschattingen gemaakt van het totaal aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures en van het gemiddeld aantal openstaande vacatures gedurende het schooljaar 2007-2008.

Vacatures voor directiepersoneel

Tabel B3-1 Populatieschatting directie (aantallen)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	950	583	1318
Vervulde vacatures	880	465	1294
Vervallen vacatures	61	0	157
Openstaande vacatures	203	114	291

Tabel B3-2 Populatieschatting directie (fte)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	887	534	1240
Vervulde vacatures	823	430	1217
Vervallen vacatures	55	0	145
Openstaande vacatures	190	105	275

Vacatures voor leraren

Tabel B3-3 Po: Populatieschatting leraren (aantallen)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	10019	8172	11865
Vervulde vacatures	9611	7848	11373
Vervallen vacatures	314	52	576
Openstaande vacatures	578	368	787

Tabel B3-4 Po: Populatieschatting leraren (fte)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	7123	5639	8608
Vervulde vacatures	6847	5486	8209
Vervallen vacatures	194	20	368
Openstaande vacatures	407	234	581

Tabel B3-5 Bo: Populatieschatting leraren (aantallen)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	8244	6736	9752
Vervulde vacatures	7884	6421	9346
Vervallen vacatures	244	16	473
Openstaande vacatures	407	236	578

Tabel B3-6 Bo: Populatieschatting leraren (fte)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	5741	4570	6912
Vervulde vacatures	5499	4408	6589
Vervallen vacatures	137	0	279
Openstaande vacatures	270	135	404

Tabel B3-7 Sbo/wec: Populatieschatting leraren (aantallen)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	1874	850	2898
Vervulde vacatures	1621	664	2578
Vervallen vacatures	70	0	197
Openstaande vacatures	170	54	287

Tabel B3-8 Sbo/wec: Populatieschatting leraren (fte)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	1394	515	2273
Vervulde vacatures	1333	543	2124
Vervallen vacatures	57	0	158
Openstaande vacatures	137	32	243

Vacatures voor ondersteunend personeel

Tabel B3-9 Po: Populatieschatting ondersteunend personeel (aantallen)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	2512	1620	3405
Vervulde vacatures	2388	1583	3193
Vervallen vacatures	108	-49	264
Openstaande vacatures	212	92	332

Tabel B3-10 Po: Populatieschatting ondersteunend personeel (fte)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	1300	765	1834
Vervulde vacatures	1266	758	1774
Vervallen vacatures	36	-28	100
Openstaande vacatures	115	46	185

Tabel B3-11 Bo: Populatieschatting ondersteunend personeel (aantallen)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	1429	865	1992
Vervulde vacatures	1362	806	1918
Vervallen vacatures	50	-49	150
Openstaande vacatures	116	38	194

Tabel B3-12 Bo: Populatieschatting ondersteunend personeel (fte)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	672	363	982
Vervulde vacatures	643	326	961
Vervallen vacatures	16	-30	62
Openstaande vacatures	61	15	107

Tabel B3-13 Sbo/wec: Populatieschatting ondersteunend personeel (aantallen)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	1089	435	1742
Vervulde vacatures	1017	465	1568
Vervallen vacatures	57	-65	179
Openstaande vacatures	95	5	186

Tabel B3-14 Sbo/wec: Populatieschatting ondersteunend personeel (fte)

	Schatting	Ondergrens	Bovengrens
Ontstane vacatures	633	218	1047
Vervulde vacatures	615	238	993
Vervallen vacatures	20	-25	65
Openstaande vacatures	54	3	106

BIJLAGE 4

Formatiegegevens

Eén van de belangrijkste onderdelen van de arbeidsmarktbarometer is het berekenen van vacature-intensiteiten. Hiermee geven we aan hoe de vacatures zich verhouden tot de totale werkgelegenheid van hetzelfde functietype (directiepersoneel, onderwijzend personeel of ondersteunend personeel). Om de intensiteit te berekenen, maken we gebruik van de formatiegegevens afkomstig uit de basisregistratie personeel van het CFI. Voor de berekeningen in deze rapportage hebben we de formatiecijfers van 1 oktober 2007 gebruikt.

Gegevens CFI

Sommige instellingen hebben geen gegevens beschikbaar gesteld voor de basisregistratie personeel. Dit resulteert in een registratie van de formatie van 97 procent van de instellingen in het primair onderwijs. De aantallen in deze registratie hebben uitsluitend betrekking op de reguliere formatie (geen kort-tijdelijken, gastdocenten, vervangers). Ontbrekende formatiegegevens van scholen zijn aangevuld met gegevens uit de vragenlijst, of indien die eveneens ontbraken, geschat op basis van het leerlingaantal.

Indeling naar functie gebeurt op basis van de functiecode uit de salaris-administratie van de verschillende salarisverwerkers. Door het 'vrije' gebruik van deze codes is het niet altijd mogelijk om een betrouwbaar onderscheid te maken naar directie, docenten en ondersteunend personeel.

Indien een persoon binnen een instelling meerdere functies heeft, is de functie met de grootste aanstellingsomvang gekozen. Indien een persoon op meerdere instellingen werkzaam is, is hij op deze instellingen als één persoon meegeteld. Hierdoor zullen dubbeltellingen ontstaan bij het optellen van aantallen. Bij het optellen van fte's speelt dit probleem niet.¹

Berekening intensiteiten

Voor onderwijzend en ondersteunend personeel beschikken we over formatiegegevens op schoolniveau. We weten dus per school hoeveel fte onderwijzend personeel werkzaam is en hoeveel fte ondersteunend personeel. De intensiteiten worden vervolgens op schoolniveau berekend. Dat wil zeggen dat we het totaal aantal ontstane, vervulde en openstaande voltijdvacatures binnen de steekproef percenteren op de totale formatie van de scholen die hebben deelgenomen aan het onderzoek.²

Gegevens over vacatures voor directiepersoneel worden niet op schoolniveau, maar op bestuursniveau verzameld. De intensiteiten voor directie-

¹ Bron CFI.

² Het percentage dat hiervan het resultaat is, kan door deze berekeningsmethode niet worden gebruikt om de totale werkgelegenheid te berekenen. Het personeel dat uit het Vervangingsfonds wordt bekostigd, zit er bijvoorbeeld niet in.

personeel zijn berekend op basis van de totale werkgelegenheid binnen de gehele populatie. Hiervoor zijn eerst de populatieschattingen berekend en deze zijn vervolgens gepercenteerd op de totale werkgelegenheid.

BIJLAGE 5

Tabellen bij hoofdstuk 2

Tabel B5-1 Vacatures voor directiepersoneel in het primair onderwijs per schooljaar*

	2001- 2002	2002- 2003	2003- 2004	2004- 2005	2005- 2006	2006- 2007	2007- 2008
<i>Intensiteit</i>							
Ontstaan	11,1%	10,8%	7,4%	6,5%	6,7%	6,8%	8,3%
Vervuld	10,2%	10,0%	7,1%	6,8%	6,3%	5,9%	7,7%
Openstaand	2,2%	2,7%	1,8%	1,3%	1,3%	1,6%	1,8%
<i>Populatieschatting in fte</i>							
Ontstaan	1304	1257	861	738	749	756	887
Vervuld	1194	1166	827	766	704	653	823
Openstaand	253	317	208	150	150	181	190

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane en vervulde vacatures is daarentegen een *totaal* over het hele schooljaar.

Tabel B5-2 Percentage openstaande vacatures naar het aantal maanden

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
Tot een halve maand open	33%	21%	23%	31%
Een halve tot één maand open	11%	11%	11%	12%
Eén tot twee maanden open	12%	25%	22%	12%
Twee tot drie maanden open	8%	7%	16%	6%
Meer dan drie maanden open	37%	36%	28%	39%
Totaal aantal fte (steekproef)*	52 fte	44 fte	74 fte	66 fte

* Openstaande fte waarvan bekend is hoe lang de vacature openstaat.

Tabel B5-3 Moeilijk vervulbare vacatures voor directiepersoneel

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
Moeilijk vervulbaar	63%	67%	68%	78%
Niet moeilijk vervulbaar	37%	33%	32%	22%
Totaal vacatures (steekproef)*	64 fte	62 fte	73 fte	80 fte

* Openstaande fte waarvan bekend is of de vacature moeilijk vervulbaar is of niet.

BIJLAGE 6

Tabellen bij hoofdstuk 3

Tabel B6-1 Vacatures voor leraren in het primair onderwijs per schooljaar 2001-2002 tot en met 2007-2008*

	2001- 2002	2002- 2003	2003- 2004	2004- 2005	2005- 2006	2006- 2007	2007- 2008
<i>Intensiteit**</i>							
Ontstaan	13,3%	10,1%	6,6%	4,9%	4,7%	6,6%	6,6%
Vervuld	12,5%	9,7%	7,1%	4,9%	4,5%	6,3%	6,4%
Openstaand	1,3%	1,1%	0,3%	0,2%	0,2%	0,3%	0,4%
<i>Populatieschatting in fte</i>							
Ontstaan	13217	9473	6429	4684	4468	6964	7123
Vervuld	12680	9145	6923	4674	4356	6709	6847
Openstaand	1306	1029	307	210	192	325	407

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane en vervulde vacatures is een *totaal* over een heel schooljaar.

** De verschillen tussen 2004-2005 en het voorgaande schooljaar zijn significant ($p < 0,05$). De vacature-intensiteiten van 2006-2007 verschillen significant ten opzichte van 2005-2006 ($p < 0,05$).

Tabel B6-2 Verdeling vacatures naar type leerkracht en schooltype, 2007-2008

	Ontstaan		Vervuld		Openstaand	
	Bo	Sbo/ wec	Bo	Sbo/ wec	Bo	Sbo/ wec
Groepsleerkracht	92%	75%	94%	76%	77%	60%
Vakleerkracht	3%	8%	2%	8%	9%	15%
Remedial teacher	2%	1%	2%	1%	2%	1%
Ambulant begeleider	0%	13%	0%	12%	0%	16%
Intern begeleider	4%	3%	2%	3%	13%	7%
Overig	1%	0%	0%	0%	0%	0%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Totaal fte (steekproef)	425	109	410	94	80	41

**Tabel B6-3 Vacature-intensiteit leraren naar schooltype,
2004-2005 tot en met 2007-2008**

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008**
Ontstaan*				
Bo	4,8%	4,2%	5,9%	6,3%
Sbo/wec	5,3%	7,1%	9,6%	8,7%
<i>Sbo</i>	3,7%	4,4%	7,2%	6,3%
<i>wec</i>	6,3%	8,7%	11,2%	10,0%
Vervuld*				
Bo	4,8%	4,2%	5,7%	6,2%
Sbo/wec	5,4%	6,7%	9,1%	7,6%
<i>Sbo</i>	4,0%	4,0%	5,5%	5,1%
<i>wec</i>	6,2%	8,3%	11,6%	9,0%
Openstaand*				
Bo	0,2%	0,1%	0,2%	0,3%
Sbo/wec	0,5%	0,5%	0,8%	0,8%
<i>Sbo</i>	0,2%	0,4%	0,5%	0,5%
<i>wec</i>	0,7%	0,6%	1,1%	1,0%

* In 2004-2005, 2005-2006 en 2006-2007 doen zich significante verschillen voor tussen de schooltypen bij de ontstane, vervulde en openstaande vacature-intensiteit ($p < 0,05$).
In 2001-2002 tot en met 2005-2006 doen zich bij de openstaande vacature-intensiteit significante verschillen voor tussen de schooltypen ($p < 0,05$).
In 2007-2008 doen zich significante verschillen voor tussen de schooltypen bij de ontstane en openstaande vacature-intensiteit ($p < 0,05$).

** De vervulde vacature-intensiteit van 2007-2008 verschilt significant ten opzichte van 2006-2007 ($p < 0,05$) voor wec.
De openstaande vacature-intensiteit van 2007-2008 verschilt significant ten opzichte van 2006-2007 ($p < 0,05$) voor bo.

**Tabel B6-4 Vacature-intensiteit leraren naar denominatie,
2004-2005 tot en met 2007-2008**

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008**
Ontstaan*				
Openbaar	5,2%	3,9%	6,0%	5,7%
Rk	4,4%	4,2%	5,1%	6,6%
Pc	5,3%	6,2%	7,0%	6,9%
Overig	4,4%	3,9%	8,3%	8,6%
Vervuld*				
Openbaar	5,2%	3,9%	6,7%	5,6%
Rk	4,3%	4,3%	5,5%	6,4%
Pc	5,2%	5,9%	6,9%	7,3%
Overig	4,8%	3,6%	9,8%	6,4%
Openstaand*				
Openbaar	0,2%	0,3%	0,2%	0,3%
Rk	0,1%	0,1%	0,2%	0,3%
Pc	0,3%	0,1%	0,3%	0,3%
Overig	0,4%	0,5%	0,9%	1,0%

* In 2005-2006 en 2006-2007 doen zich significante verschillen voor naar denominatie bij de ontstane, vervulde en openstaande vacature-intensiteit ($p < 0,05$).

In 2007-2008 doen zich significante verschillen voor naar denominatie bij de openstaande vacature-intensiteit ($p < 0,05$).

** De ontstane vacature-intensiteit van 2007-2008 verschilt significant ten opzichte van 2006-2007 ($p < 0,05$) voor de categorie 'Rk'.

De vervulde en vervallen vacature-intensiteiten van 2007-2008 verschillen significant ten opzichte van 2006-2007 ($p < 0,05$) voor de categorie 'overig'.

**Tabel B6-5 Vacature-intensiteit leraren naar regio
2004-2005 tot en met 2007-2008**

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
Ontstaan*				
Noord	3,8%	4,5%	4,6%	4,6%
Oost	4,9%	5,6%	7,9%	7,1%
West	5,6%	4,5%	6,2%	6,2%
Zuid	4,1%	4,2%	6,5%	6,7%
Vervuld*				
Noord	3,8%	4,3%	4,8%	5,2%
Oost	5,0%	5,5%	7,4%	6,9%
West	5,4%	4,2%	5,8%	6,2%
Zuid	4,3%	4,4%	6,7%	6,7%
Openstaand*				
Noord	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Oost	0,2%	0,1%	0,4%	0,4%
West	0,3%	0,3%	0,4%	0,6%
Zuid	0,1%	0,2%	0,2%	0,3%

* In schooljaar 2004-2005 en 2006-2007 doen zich bij de ontstane vacature-intensiteit significante verschillen voor tussen de regio's ($p < 0,05$).

In schooljaar 2004-2005 doen zich bij de vervulde vacature-intensiteit significante verschillen voor tussen de regio's ($p < 0,05$).

In schooljaar 2006-2007 en 2007-2008 doen zich bij de openstaande vacature-intensiteit significante verschillen voor tussen de regio's ($p < 0,05$).

Tabel B6-6 Vacature-intensiteit leraren naar gemeenteomvang, 2004-2005 tot en met 2007-2008

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008**
Ontstaan				
G4	4,9%	3,6%	5,4%	7,9%
G21	4,0%	4,8%	7,6%	6,3%
Overige gemeenten	5,1%	4,8%	6,5%	6,5%
Vervuld				
G4	4,6%	3,3%	5,3%	6,4%
G21	4,2%	4,6%	7,4%	5,4%
Overige gemeenten	5,1%	4,7%	6,2%	6,6%
Openstaand*				
G4	0,3%	0,5%	0,6%	0,8%
G21	0,2%	0,1%	0,3%	0,4%
Overige gemeenten	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%

* In schooljaar 2005-2006, 2006-2007 en 2007-2008 doen zich bij de openstaande vacature-intensiteit significante verschillen voor naar gemeenteomvang ($p < 0,05$).

** De ontstane vacature-intensiteit van 2007-2008 verschilt significant ten opzichte van 2006-2007 ($p < 0,05$) voor de G4.

De vervulde vacature-intensiteit van 2007-2008 verschilt significant ten opzichte van 2006-2007 ($p < 0,05$) voor de G21.

Tabel B6-7 Vacature-intensiteit leraren naar stedelijkheid, 2004-2005 t/m 2007-2008

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008**
Ontstaan*				
Zeer sterk stedelijk	5,0%	4,2%	5,0%	7,5%
Sterk stedelijk	4,8%	4,3%	7,2%	5,8%
Matig stedelijk	4,5%	4,7%	7,2%	6,0%
Weinig stedelijk	4,7%	5,6%	5,1%	7,9%
Niet stedelijk	5,6%	4,6%	5,5%	6,1%
Vervuld*				
Zeer sterk stedelijk	4,5%	3,9%	5,4%	6,5%
Sterk stedelijk	5,0%	4,2%	8,2%	5,0%
Matig stedelijk	4,9%	4,6%	7,0%	6,0%
Weinig stedelijk	4,7%	5,5%	5,9%	8,1%
Niet stedelijk	5,6%	4,4%	5,3%	7,0%
Openstaand*				
Zeer sterk stedelijk	0,4%	0,4%	0,5%	0,7%
Sterk stedelijk	0,1%	0,2%	0,3%	0,4%
Matig stedelijk	0,3%	0,2%	0,2%	0,3%
Weinig stedelijk	0,2%	0,1%	0,2%	0,3%
Niet stedelijk	0,2%	0,1%	0,3%	0,1%

* In schooljaar 2006-2007 deden zich bij de ontstane vacature-intensiteit significante verschillen voor tussen de gebieden ($p < 0,05$).

In schooljaar 2006-2007 en 2007-2008 deden zich bij de vervulde vacature-intensiteit significante verschillen voor tussen de gebieden ($p < 0,05$).

In schooljaar 2007-2008 doen zich bij de openstaande vacature-intensiteit significante verschillen voor tussen de gebieden ($p < 0,05$).

** De ontstane vacature-intensiteiten van 2007-2008 in de 'zeer sterk stedelijke' en 'weinig stedelijke' gebieden verschillen significant ten opzichte van 2006-2007 ($p < 0,05$).

De vervulde vacature-intensiteiten van 2007-2008 in de 'sterk stedelijke' en 'weinig stedelijke' gebieden verschillen significant ten opzichte van 2006-2007 ($p < 0,05$).

Tabel B6-8 Bo: Vacature-intensiteit leraren naar percentage cumi-leerlingen, 2007-2008

	2006-2007	2007-2008**
Ontstaan		
< 5% cumi-lrl	6,6%	6,8%
5 tot 25% cumi-lrl	6,7%	6,2%
25 tot 50% cumi-lrl	3,7%	6,6%
>= 50% cumi-lrl	6,1%	6,5%
Vervuld		
< 5% cumi-lrl	6,8%	7,3%
5 tot 25% cumi-lrl	7,5%	5,8%
25 tot 50% cumi-lrl	3,7%	5,8%
>= 50% cumi-lrl	6,6%	5,1%
Openstaande*		
< 5% cumi-lrl	0,1%	0,2%
5 tot 25% cumi-lrl	0,3%	0,4%
25 tot 50% cumi-lrl	0,5%	0,6%
>= 50% cumi-lrl	0,5%	0,9%

* De openstaande vacature-intensiteit bevat significante verschillen in 2006-2007 en 2007-2008 ($p < 0,05$).

** De ontstane en vervallen vacature-intensiteiten van 2007-2008 verschillen significant ten opzichte van 2006-2007 ($p < 0,05$) voor de categorie '25 tot 50% cumi-lrl'.

De vervulde vacature-intensiteit van 2007-2008 verschilt significant ten opzichte van 2006-2007 ($p < 0,05$) voor de categorie '5 tot 25% cumi-lrl'.

Tabel B6-9 Bo: Vacature-intensiteit leraren naar RBA en de G5 afzonderlijk, 2006-2007 en 2007-2008 samen*/**

RBA en G5	Ontstaan ***	Vervulde	Vervallen ***	Openstaand ***
Groningen	4,5%	4,8%	0,0%	0,0%
Friesland	3,9%	4,8%	0,0%	0,0%
Drenthe	5,4%	5,6%	0,0%	0,1%
IJssel-Vecht/Twente	6,1%	6,3%	0,0%	0,2%
IJssel/Veluwe	6,5%	6,6%	0,1%	0,2%
Arnhem-Oost Gelderland/Nijmegen				
Rivierenland	7,2%	7,0%	0,0%	0,4%
Flevoland	7,3%	7,8%	0,6%	0,2%
<i>Almere</i>	7,2%	8,1%	0,4%	0,3%
<i>Flevoland zonder Almere</i>	7,4%	7,4%	0,9%	0,0%
Midden-Nederland	8,6%	8,6%	0,0%	0,3%
<i>Utrecht</i>	11,1%	10,4%	0,0%	0,4%
<i>Midden-Nederland zonder Utrecht</i>	8,0%	8,2%	0,0%	0,2%
Noord-Holland-Noord	3,9%	4,3%	0,0%	0,2%
Zuidelijk Noord-Holland	6,0%	4,4%	0,2%	0,8%
<i>Amsterdam</i>	7,1%	3,7%	0,3%	1,3%
<i>Zuid Noord-Holland zonder Amsterdam</i>	5,2%	5,0%	0,1%	0,4%
Rijnstreek	6,0%	5,8%	0,0%	0,3%
Haaglanden	5,2%	4,4%	0,3%	0,3%
<i>Den Haag</i>	4,8%	4,4%	0,1%	0,3%
<i>Haaglanden zonder Den Haag</i>	5,8%	4,6%	0,8%	0,3%
Rijnmond	5,0%	5,3%	0,3%	0,2%
<i>Rotterdam</i>	6,1%	6,4%	0,8%	0,2%
<i>Rijnmond zonder Rotterdam</i>	4,2%	4,6%	0,1%	0,2%
Zeeland	3,8%	5,1%	0,0%	0,0%
Midden- en West-Brabant	5,7%	5,8%	0,1%	0,1%
Noordoost-Brabant	7,7%	7,2%	0,0%	0,2%
Zuidoost-Brabant	6,6%	7,0%	0,2%	0,2%
Limburg	5,8%	7,0%	0,1%	0,1%

* Het aantal openstaande vacatures is een gemiddelde. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een totaal over het hele schooljaar.

** Bij het berekenen van de vacature-intensiteiten wordt gedeeld door de totale formatie in een gebied. De cijfers van de subgebieden zijn niet op te tellen tot het cijfer van het bijbehorende gebied.

*** De verschillen tussen de RBA gebieden zijn significant voor de ontstane, vervallen en openstaande vacatures ($p < 0,05$).

Tabel B6-10 So: Vacature-intensiteit leraren naar RBA en de G4 afzonderlijk, 2006-2007 en 2007-2008 samen*/**

RBA en G4	Ontstaan	Vervuld	Vervallen	Openstaand ***
Groningen	10,0%	9,7%	0,0%	0,7%
Friesland	1,9%	2,1%	0,6%	0,2%
Drenthe	1,9%	3,9%	0,0%	0,0%
IJssel-Vecht/Twente	7,8%	8,1%	0,0%	0,9%
IJssel/Veluwe	11,5%	10,7%	0,5%	1,5%
Arnhem-Oost Gelderland/Nijmegen				
Rivierenland	9,2%	9,9%	0,0%	0,1%
Flevoland	14,3%	9,2%	2,5%	1,5%
Midden-Nederland	8,5%	5,7%	0,1%	2,0%
<i>Utrecht</i>	9,0%	6,9%	0,0%	2,2%
<i>Midden-Nederland zonder Utrecht</i>	8,2%	5,1%	0,1%	1,8%
Noord-Holland-Noord	12,8%	11,0%	0,0%	0,5%
Zuidelijk Noord-Holland	10,0%	8,9%	1,4%	1,2%
<i>Amsterdam</i>	6,3%	3,3%	0,9%	1,3%
<i>Zuid Noord-Holland zonder Amsterdam</i>	12,9%	13,3%	1,8%	1,1%
Rijnstreek	8,7%	5,6%	0,0%	1,5%
Haaglanden	6,2%	11,3%	0,0%	0,6%
<i>Den Haag</i>	2,2%	15,5%	0,0%	1,0%
<i>Haaglanden zonder Den Haag</i>	8,9%	8,6%	0,0%	0,3%
Rijnmond	9,4%	9,3%	0,0%	0,6%
<i>Rotterdam</i>	9,8%	9,4%	0,0%	0,7%
<i>Rijnmond zonder Rotterdam</i>	9,2%	9,2%	0,0%	0,5%
Zeeland	4,8%	3,5%	0,0%	0,3%
Midden- en West-Brabant	5,5%	3,8%	0,8%	0,4%
Noordoost-Brabant	7,9%	9,7%	0,0%	0,2%
Zuidoost-Brabant	10,2%	10,8%	0,0%	0,5%
Limburg	11,5%	8,9%	0,0%	1,0%

* Het aantal openstaande vacatures is een gemiddelde binnen een schooljaar. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is het gemiddelde van de jaartotalen.

** Bij het berekenen van de vacature-intensiteiten wordt gedeeld door de totale formatie in een gebied. De cijfers van de subgebieden zijn niet op te tellen tot het cijfer van het bijbehorende gebied.

*** De verschillen tussen de RBA gebieden zijn significant voor de openstaande vacatures ($p < 0,05$).

Tabel B6-11 Percentage openstaande vacatures naar het aantal maanden

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
Tot een halve maand open	35%	50%	30%	41%
Een halve tot één maand open	18%	10%	25%	15%
Eén tot twee maanden open	22%	22%	23%	25%
Twee tot drie maanden open	6%	1%	8%	3%
Meer dan drie maanden open	20%	18%	14%	16%
Totaal aantal fte (steekproef)*	48 fte	43 fte	64 fte	106 fte

* Openstaande fte waarvan bekend is hoe lang de vacature openstaat.

Tabel B6-12 Moeilijk vervulbare vacatures voor leraren

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
		**		
Bo	43%	29%	58%	67%
Sbo/wec	55%	65%	80%	68%
Totaal (po)	47%	44%	70%	67%
Totaal aantal fte (steekproef)*	59 fte	50 fte	65 fte	113 fte

* Openstaande fte waarvan bekend is of de vacature moeilijk vervulbaar is of niet.

** In het schooljaar 2005-2006 is het verschil tussen bo en sbo/wec significant ($p < 0,05$).

BIJLAGE 7

Tabellen bij hoofdstuk 4

Tabel B7-1 Vacatures voor ondersteunend personeel in het primair onderwijs per schooljaar*

	2001- 2002	2002- 2003	2003- 2004	2004- 2005	2005- 2006	2006- 2007	2007- 2008
<i>Intensiteit</i>							
Ontstaan	11,8%	9,9%	4,8%	5,2%	4,3%	6,5%	6,5%
Vervuld	12,8%	9,0%	5,3%	5,1%	4,2%	5,9%	6,0%
Openstaand	2,4%	1,4%	0,5%	0,3%	0,4%	0,6%	0,6%
<i>Populatieschatting in fte</i>							
Ontstaan	1957	1759	920	1011	803	1373	1300
Vervuld	2118	1602	1007	984	785	1242	1266
Openstaand	388	242	96	62	67	117	115

* Het aantal openstaande vacatures is een *gemiddelde*. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is daarentegen een *totaal* over het hele schooljaar.

Tabel B7-2 Verdeling vacatures naar type ondersteunend personeel, 2007-2008

	Ontstaan	Vervuld	Openstaand
Onderwijs-, klassen-, lesassistent	53%	53%	44%
Lerarenondersteuner	4%	4%	2%
Technisch onderwijsassistent	1%	2%	0%
Therapeutische functies*	11%	9%	12%
Anders oop	1%	1%	3%
Administratief medewerker	10%	9%	9%
Conciërge	14%	16%	23%
Schoonmaker	4%	4%	2%
Anders obp	2%	1%	4%
Totaal fte (steekproef)	96 fte	95 fte	34 fte

* De categorie therapeutische functies bevat onder andere de functie logopedist, orthopedagoog en psycholoog.

Tabel B7-3 Vacature-intensiteit ondersteunend personeel naar stedelijkheid, 2007-2008*

	Zeer sterk stedelijk	Sterk stedelijk	Matig stedelijk	Weinig stedelijk	Niet stedelijk
Ontstaan	5,6%	6,1%	8,2%	6,9%	9,4%
Vervuld	4,7%	6,4%	7,2%	7,3%	10,2%
Vervallen	0,1%	0,3%	0,0%	0,1%	0,0%
Openstaand	0,7%	0,5%	0,5%	0,6%	0,6%

* Het aantal openstaande vacatures is een gemiddelde. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een totaal over het hele schooljaar.

Tabel B7-4 Vacature-intensiteit ondersteunend personeel naar gemeente-omvang, 2007-2008*

	G4	G21	Overig
Ontstaan	4,9%	6,7%	7,3%
Vervuld	3,6%	6,5%	7,6%
Vervallen**	0,0%	0,4%	0,1%
Openstaand	0,6%	0,6%	0,6%

* Het aantal openstaande vacatures is een gemiddelde. Het aantal ontstane, vervulde en vervallen vacatures is een totaal over het hele schooljaar.

** Er doen zich significante verschillen voor in de vervallen vacature-intensiteit ($p < 0,05$).

Tabel B7-5 Percentage openstaande vacatures naar het aantal maanden

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
Tot een halve maand open	55%	21%	31%	41%
Een halve tot één maand open	5%	7%	33%	9%
Eén tot twee maanden open	19%	8%	12%	15%
Twee tot drie maanden open	9%	19%	3%	7%
Meer dan drie maanden open	13%	45%	22%	27%
Totaal aantal fte (steekproef)*	13 fte	16 fte	24 fte	25 fte

* Openstaande fte waarvan bekend is hoe lang de vacature openstaat.

Tabel B7-6 Moeilijk vervulbare vacatures voor ondersteunend personeel

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
Moeilijk vervulbaar	40%	51%	47%	51%
Niet moeilijk vervulbaar	60%	49%	53%	49%
Totaal fte (steekproef)*	16 fte	18 fte	24 fte	32 fte

* Openstaande fte waarvan bekend is of de vacature moeilijk vervulbaar is of niet.

BIJLAGE 8**Regio-indeling van RBA-gebieden****Tabel B8-1 Regio-indeling van RBA-gebieden**

RBA	Regio
Groningen	Noord
Friesland	Noord
Drenthe	Noord
IJssel-Vecht/Twente	Oost
Midden-IJssel/Veluwe	Oost
Arnhem/Oost-Gelderland/Rivierenland	Oost
Flevoland	Oost
Midden-Nederland	West
Noord-Holland Noord	West
Zuidelijk Noord-Holland	West
Rijnstreek	West
Haaglanden	West
Rijnmond	West
Zeeland	Zuid
Midden- en West-Brabant	Zuid
Noordoost-Brabant	Zuid
Zuidoost-Brabant	Zuid
Limburg	Zuid

BIJLAGE 9

GSB-gemeenten

Tabel B9-1 Grotestedenbeleidgemeenten

	Gemeente
G4	Amsterdam
	Rotterdam
	Den Haag
	Utrecht
G5	Amsterdam
	Rotterdam
	Den Haag
	Utrecht
	Almere
G21	Groningen
	Nijmegen
	Eindhoven
	Arnhem
	Enschede
	Tilburg
	Breda
	Den Bosch
	Maastricht
	Leeuwarden
	Almelo
	Deventer
	Zwolle
	Hengelo
	Helmond
	Dordrecht
	Heerlen
	Haarlem
	Leiden
	Schiedam
	Venlo

BIJLAGE 10**Afkortingen**

ADV	Arbeidsduurverkorting
BAPO	Bevordering arbeidsparticipatie ouderen
Bo	Basisonderwijs
FPU	Flexibele pensionering en uittreding
Fte	Fulltime equivalent
GSB-gemeenten	Grotestedenbeleidgemeenten
Id-baan	Instroom-/doorstroombaan
Lio	Leraar in opleiding
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Obp	Organisatie- en beheerspersoneel
Oop	Onderwijsondersteunend personeel
Op	Onderwijsgevend Personeel
Po	Primair onderwijs
RBA	Regionaal bestuur voor de arbeidsvoorziening
Sbo	Speciaal basisonderwijs
Wec	Wet op de expertisecentra
WPO	Wet op het primair onderwijs
Zmlk	Zeer moeilijk lerende kinderen
Zmok	Zeer moeilijk opvoedbare kinderen

BIJLAGE 11

Definities van de belangrijkste begrippen

Vacature

Een vacature is een arbeidsplaats waarvoor intern (binnen het bestuur) en/of extern (buiten het bestuur) personeel wordt gezocht dat onmiddellijk of zo spoedig mogelijk kan worden geplaatst. Het kan daarbij gaan om een reguliere vacature of een vacature voor vervanging voor langer dan drie weken.

Vacaturevoorraad

Het totaal aantal fte waarvoor is geworven.

Vacature-intensiteit

De totale vacaturevoorraad als percentage van de werkgelegenheid.

Kortdurende afwezigheid

De afwezigheid van een personeelslid van minimaal één dag en maximaal drie weken.

(Vacante) reguliere uren

Reguliere uren zijn structurele uren die niet vacant komen door tijdelijke afwezigheid van een personeelslid, maar door andere oorzaken. Hierbij gaat het meestal om groei, verloop of vrijwillig vertrek, maar ook om het intern schuiven met uren (hetzij binnen één school, hetzij tussen scholen die onder hetzelfde bestuur vallen).

(Vacante) vervangingsuren

Vervangingsuren zijn uren die vacant komen door tijdelijke afwezigheid van een docent wegens ziekte, zwangerschapsverlof, ouderschapsverlof, opfrisverlof of anderszins.

Onvervulde uren

Onvervulde uren zijn uren die noch via externe werving of werving binnen het eigen bevoegd gezag, noch door interne uitbreiding van uren of het schuiven met uren zijn vervuld. Uren waarvoor noodoplossingen zijn toegepast, zoals personeel met andere taken voor de groep zetten, of het samenvoegen van groepen, worden als onvervuld beschouwd.

Openstaande vacaturevoorraad

Het totaal aantal fte dat op de peildatum nog niet was vervuld.

Openstaande vacature-intensiteit

De openstaande vacaturevoorraad als percentage van de werkgelegenheid.

